

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет менеджменту і маркетингу
Кафедра менеджменту, публічного управління та адміністрування**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач(ка) кафедри,
д.держ.упр., проф.**

**_____ Наталія БОНДАРЧУК
«_____» _____ 2023 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: УЧАСТЬ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У
ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ**

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач

Євген МАКАРЕНКО

**Науковий керівник,
д.н.держ.упр., проф.**

Віктор СИЧЕНКО

Дніпро – 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Менеджменту і маркетингу**Кафедра:** Менеджменту, публічного управління та адміністрування**Освітньо-професійна програма:** «Публічне управління та адміністрування»**Спеціальність:** 281 «Публічне управління та адміністрування»**Ступінь вищої освіти:** Магістр**ЗАТВЕРДЖУЮ**Зав. кафедри _____
« _____ » _____ 202 р.**ЗАВДАННЯ****на підготовку кваліфікаційної роботи****Макаренку Євгену Євгенійовичу**

- 1. Тема роботи** «Участь інститутів громадського суспільства у формуванні та реалізації державної політики в Україні»,
керівник роботи Сиченко Віктор Володимирович, д.н.держ.упр., професор,
затверджені наказом ректора ДДАЕУ від «14» листопада 2022р. № 3261.
- 2. Строк подання студентом роботи** – 31.01.2023 року.
- 3. Вихідні дані до роботи** річні звіти, виробничо-фінансові плани, бухгалтерська документація, літературні джерела.
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).** 1. Забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: теоретико-правові засади. 2. Форми участі громадськості у здійсненні державної політики в контексті розвитку публічного управління. 3. Розвиток практики залучення громадян до формування та реалізації державної політики. Висновки.
- 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).**
1. Тема, мета, задачі. 2. Забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: теоретико-правові засади. 3. Форми участі громадськості у здійсненні державної політики в контексті розвитку публічного управління. 4. Розвиток практики залучення громадян до формування та реалізації державної політики. Висновки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
2, 3			

7. Дата видачі завдання _____ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми і об'єкта дослідження, розробка завдання і графіка робіт	Жовтень 2021	
2	Вибір і опрацювання літературних джерел. Теоретичний розділ роботи	Листопад 2021 - Квітень 2022	
3	Аналіз діяльності підприємства та написання аналітичного розділу роботи	Травень-Серпень 2022	
4	Розрахунок та написання проектного розділу	Вересень-Жовтень 2022	
5	Написання висновків та пропозицій	Листопад 2022	
6	Підготовка доповіді та ілюстративного матеріалу до захисту роботи	Грудень 2022	

Здобувач _____
(підпис)

Євген МАКАРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Віктор СИЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Тема: «Участь інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики в Україні»

Кваліфікаційна робота містить: 72 с., 57 літературних джерела.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, які виникають у сфері надання адміністративних послуг.

Предмет дослідження – співпраця інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики на регіональному рівні.

Метою роботи є дослідження форм співпраці інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики та визначення напрямів розвитку цієї практики на регіональному рівні.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано низку загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання.

В магістерській роботі розкрито основні поняття за темою дослідження, проаналізовано нормативно-правове забезпечення участі громадськості у здійсненні державної політики; розглянуто засоби участі громадськості та організаційне забезпечення цього процесу у контексті розвитку публічного управління. Особливу увагу приділено визначенню напрямів удосконалення діяльності органів публічної влади щодо забезпечення участі громадськості у здійсненні державної політики на регіональному рівні (на прикладі Кіровоградської обласної державної адміністрації).

Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в контексті розвитку практики залучення представників громадянського суспільства до вирішення суспільно значущих питань на регіональному та місцевому рівні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ,
ІНСТИТУТИ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, МІСЦІВІ ДЕРЖАВНІ
АДМІНІСТРАЦІЇ, ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ,
КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

KEY WORDS:

FORMULATION AND IMPLEMENTATION OF PUBLIC POLICY,
INSTITUTI OF GROMATIC SOCIETY, MUSICIANS OF PUBLIC
ADMINISTRATION, ORGANIZATION OF LOCAL SELF-GOVERNMENT,
CONSULTANTS WITH CIVIL SOCIETY

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ	8
1.1. Розвиток понятійного апарату з питань участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики	8
1.2. Нормативно-правове забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики	14
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 ФОРМИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	24
2.1. Організаційне забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: перспективи розвитку в умовах децентралізації	24
2.2. Основні форми участі громадськості у здійсненні державної політики на регіональному рівні	34
Висновки до розділу 2	46
РОЗДІЛ 3 РОЗВИТОК ПРАКТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ (на прикладі Кіровоградської обласної державної адміністрації)	47
3.1. Досвід проведення публічних консультацій обласною державною адміністрацією з громадськістю: проблеми та шляхи розвитку	47
3.2. Удосконалення діяльності органів публічної влади щодо забезпечення участі громадськості у здійсненні державної політики на регіональному рівні	55
Висновки до розділу 3	60
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Важливою передумовою становлення демократії є високий рівень політичної та правової культури суспільства. На сучасному етапі розвитку українського суспільства актуальним є дослідження різноманітних аспектів участі інститутів громадянського суспільства в реалізації державної політики, взаємодії та співпраці з місцевими публічними органами. Сучасні тенденції розвитку державного управління, спрямовані на побудову взаємовідносин публічної влади та громадян, актуалізують необхідність вивчення цього напрямку діяльності. Це визначає наукову та практичну значимість теми магістерської роботи.

Сьогодні на першому плані стоїть питання налагодження системного діалогу між владою та громадськістю та врахування громадської думки при прийнятті органами влади рішень з питань державного та суспільного життя. Незважаючи на актуальність та цікавість теми взаємодії влади та представників громадського сектору, питання забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики на регіональному рівні ще не є ґрунтовним.

Розгляду різноманітних проблем взаємодії органів державної влади та представників інститутів громадянського суспільства, тенденцій та можливостей їх розвитку присвячено праці [33,37, 25, 38, 46, 47] та ін.

Незважаючи на те, що в роботах науковців висвітлюються різноманітні аспекти, пов'язані з формами та методами участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, вони майже не приділяють уваги сучасній ситуації у цій сфері. Мова йде про аналіз існуючих механізмів співпраці інститутів громадянського суспільства на регіональному рівні. Відповідно системне дослідження цього процесу стає актуальним завданням, оскільки на цьому рівні значною мірою формуються основи економічної та соціальної стабільності країни, особливо в період радикальних реформ, у тому числі реформ децентралізації влади.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері формування та реалізації державної політики.

Предмет дослідження – співпраця інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики на регіональному рівні.

Мета і завдання дослідження. Дослідження форм співпраці інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики та визначення напрямів розвитку цієї практики на регіональному рівні.

Досягнення мети передбачає вирішення наступних завдань:

- розкрити основні концепції дослідження проблеми участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання участі громадськості в реалізації державної політики;
- висвітлити основні форми участі громадськості в реалізації державної політики в рамках розвитку державного управління;
- розкрити основні питання організаційного забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики з урахуванням децентралізації влади;
- визначити напрямки вдосконалення діяльності державних органів щодо забезпечення участі громадськості в реалізації державної політики на регіональному рівні.

Методи дослідження. У магістерській роботі в якості методологічної основи дослідження використано комплексний підхід та методи, такі як: метод класифікації та систематизації; метод аналізу та синтезу; порівняльний метод; метод органічної єдності теорії та практики з метою всебічного вивчення взаємовідносин органів влади та інститутів громадянського суспільства на регіональному рівні. Використання цих методів дозволило виконати поставлене завдання та досягти мети магістерської роботи.

Інформаційна база дослідження. Джерельною базою дослідження є закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, інші нормативно-правові акти, зокрема документи Кіровоградської обласної державної адміністрації, міжнародні документи, аналітичні та статистичні матеріали, наукові праці та публікації за темою магістерської роботи та ін.

Апробація результатів роботи Основні теоретичні положення і практичні результати кваліфікаційного дослідження доповідались та обговорювались на III міжнародній студентській науковій конференції «Розвиток суспільства та науки в умовах цифрової трансформації» (м. Луцьк 16 грудня 2022 р), IV міжнародній науково-практичній конференції «Progressive research in the modern world» (Boston 28-30 December 2022)

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел, додатків. Обсяг роботи складає 72 сторінки. Список використаних джерел включає 57 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

1.1. Розвиток понятійного апарату з питань участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики

Від початку створення держави як політичного інституту проблеми взаємодії влади та громадян завжди були актуальними та важливими для функціонування самої держави, її сили та цілісності. Підтримка урядових рішень з боку громадськості була і залишається основою, на якій будується демократична держава добробуту.

Тому й сьогодні не припиняються жваві дискусії щодо змісту, форм та механізмів співпраці органів державної влади та громадських організацій. Основні питання, що обговорюються в цьому контексті, можна згрупувати за такими напрямками: методи та форми залучення громадян до спільного з органами влади прийняття рішень з питань життєдіяльності суспільства; основні цілі та методи взаємодії влади та громадських організацій; ступінь співпраці влади та громадськості; важливість взаємодії влади та громадян для поступового розвитку українського суспільства тощо [23]. Зокрема, проблемою участі громадськості в управлінському процесі займалися науковці [33, 29, 39, 44, 30, 49] та ін.

Якщо більше звернути увагу на розуміння сутності громадської участі, то сьогодні в контексті сучасних науково-дослідницьких підходів існують певні методологічні суперечності. Таким чином, у більшості дослідницьких підходів поняття «соціальна участь» і «громадська участь» ототожнюються, хоча з методологічної точки зору це принципово різні поняття. Це говорить про те, що інтереси всіх верств суспільства мають бути представлені в політичному процесі та враховуватися під час прийняття рішень. Йдеться про включення

громадян в обговорення та розробку політичних, соціально-економічних, культурних програм і проектів, про вплив на прийняття рішень і контроль за їх виконанням, про самоврядування на місцевому рівні [45].

З точки зору італійських дослідників, участь громадськості логічно розглядати як «безперервний процес взаємодії між громадськістю та органами, відповідальними за підготовку, ухвалення та реалізацію рішень», що включає засоби, що сприяють розумінню проблем, інформуванню громадськості, що вивчає громадську думку, пріоритети та переваги, на які орієнтуються громадяни у своїх стосунках з владою [53].

Громадська участь є одним із принципів громадянського суспільства, побудованого на засадах конституційної демократії. Тобто, насамперед, йдеться про реальну можливість громадян публічно висловлювати свою точку зору, а в окремих випадках і відстоювати її, об'єднуватися з однодумцями для обміну думками, популяризувати свою думку та ефективно здійснювати організаційний вплив. У цьому контексті участь громадськості найчастіше розглядає сучасна західноєвропейська політична думка, яка розуміє участь структур громадянського суспільства в підготовці, прийнятті та контролі виконання державних рішень. А це, у свою чергу, потребує створення належного рівня суспільної культури учасників цього процесу як з боку суспільства, так і з боку держави.

Слід зазначити, що участь громадськості природно має на увазі найменш політизовану форму, що особливо свідчить про участь у формуванні державної політики не лише громадян країни в цілому, а й частини населення яка активно виражає форму політичної культури або культури участі. Ця теза теоретично ставить питання про чітке розмежування громадської та політичної участі, оскільки деякі дослідники ототожнюють ці категорії.

Досить цікавий підхід до аналізу змісту публічної політичної участі запропонував У. Саркінеллі, який, аналізуючи політичну та громадську діяльність у демократичних системах, говорить про залежність останньої від досягнення компромісу з владою. З цією метою вчений вводить поняття

«політичне посередництво», яке вказує на «управління шляхом обговорення», та демократичний спосіб здійснення діяльності державного управління, заснований на «принципі встановлення комунікації» [56]. Цей термін описує особливості формування громадської участі через медіацію, яка неможлива без інформації та комунікації. Отже, науковець формує тріаду взаємодії влади та громадськості, до якої входить діяльність засобів масової інформації.

Громадська участь, на думку Р. Апресяна, включає залучення управлінців і громадян до управління суспільними і державними справами. Відповідно, ідея громадської участі є одним із фундаментальних елементів демократії, що знаменує перехід від класичної ліберальної концепції «мінімуму держави» до фундаментального принципу плюралізму «суспільства добробуту». Цей перехід є ключовою структурною передумовою для розвитку широкої громадської участі в західних демократіях [24].

Таким чином, на думку Х. Моргентау, громадяни в суспільстві добробуту є більш залежними від держави та більш готовими до активних політичних дій як відповіді на неспроможність держави надавати адекватні управлінські послуги. У розвиненому громадянському суспільстві такі дії здебільшого мають колективний характер. Адже вплив на державу є ефективним, якщо він опосередкований інтересами певних груп, ефективним лобіюванням цих інтересів громадськими організаціями та політичними партіями [55].

Демократичний характер участі громадськості у формуванні державної політики включає різні форми участі громадян та їх вплив на прийняття державних управлінських рішень. Особливо актуальними тут є такі питання: визначення етапів прийняття та виконання цих рішень; визначення того, яка форма участі громадян є найбільш ефективною для впливу на них; реальна участь громадськості або її імітація в процесі державного управління; дієвий механізм поєднання громадської ініціативи та експертних знань; як і на якій основі має здійснюватися участь громадськості та громадський контроль; наскільки високий рівень громадської відповідальності організацій, що

забезпечують реалізацію громадської участі, або хто має брати участь і як нести відповідальність [24].

Участь громадськості та особиста відповідальність є необхідними складовими розвитку демократичного суспільства, що створює можливість для людей органічно поєднувати роботу на благо суспільства та розвивати власну ініціативу. Демократія участі доводить, що особа відіграє вирішальну роль у відстоюванні інтересів групи. Відповідно, громадська довіра разом з іншими характеристиками демократичного суспільства сприяє узгодженості громадської участі з інтересами всього суспільства [24].

У рамках управлінської діяльності участь громадськості дає змогу враховувати соціальні чинники в процесі планування, мінімізувати соціальні та політичні ризики внаслідок прийняття та реалізації управлінських рішень, адаптувати плани та дії органів влади відповідно до інтересів різних соціальних груп, включення їх у процес прийняття управлінських рішень. Участь громадськості, таким чином, дозволяє, з одного боку, мінімізувати соціальні та політичні ризики, а з іншого – визначити, формувати та відстоювати інтереси громадян і громад.

Умовою співпраці є громадський інтерес. Участь здійснюється шляхом об'єднання індивідів у спільноти різного рівня формалізації. На думку сучасних теоретиків громадянського суспільства, яке виступає платформою для добровільних колективних дій навколо спільних інтересів, цілей, цінностей, громадянське суспільство складається з однотипних формалізованих і неформальних об'єднань та асоціацій [50].

У літературі зустрічається два терміни: «громадянська участь» і «громадська участь». Громадянська участь - це участь індивідів у різноманітних структурах та демократичних інститутах. А. Айвазян досліджує феномен «громадянської участі» як ефективного аспекту громадянської культури людини. На думку М. Холмської, поняття «громадянська участь» означає включення або залучення до обговорення та розробки політичних, соціально-економічних, культурних програм і проектів, впливу на прийняття

рішень та контроль за їх виконанням, самоуправління на місцевому рівні. Громадянська участь є одним із принципів громадянського суспільства, побудованого на засадах конституційної демократії. Мова йде про реальну можливість громадян публічно висловлювати свою точку зору, зміцнюватися одностайними, обмінюватися думками, просувати свої погляди, організовано впливати на владу, балотуватися на виборах тощо [50].

Термін «громадська участь» близький за змістом до терміну «громадянська участь». Цей термін найчастіше вживається в публікаціях, присвячених діяльності неурядових, некомерційних громадських організацій [50]. В одній із цих робіт дається таке визначення: громадська участь – безперервний двосторонній процес взаємодії громадян і державного органу, відповідального за прийняття рішень, і включає: діяльність, яка сприяє повному розумінню громадськості; процеси та механізми підготовки та прийняття рішень відповідальним органом; всебічне інформування громадськості про стан і прискорення розроблення та реалізації проектів, планів, програм, про розробку пріоритетів політики чи виконання суджень; активний збір думок усіх зацікавлених громадян, інформації про їх уявлення про цілі та завдання та їхні переваги щодо використання ресурсів та альтернативних стратегій розвитку або управління всією іншою інформацією, пов'язаною з рішенням [50].

У магістерській роботі основні поняття, пов'язані з процесом забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, вживаються в такому значенні:

- громадянське суспільство – це сукупність самостійних і незалежних від держави інститутів і відносин, заснованих на свободі особистості, плюралізмі поглядів і демократичному правопорядку; це публічний простір, що лежить за межами урядових, ділових і сімейних відносин і дій, у якому люди добровільно збираються разом для задоволення спільних інтересів; є сферою добровільних колективних дій заради спільних інтересів, цілей і цінностей;

– громадське об'єднання – добровільне об'єднання фізичних / юридичних осіб приватного права для реалізації та захисту прав і свобод, задоволення економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів;

- інститути громадянського суспільства - це громадські об'єднання, професійні та творчі спілки, організації роботодавців, благодійні організації, громадські та релігійні організації, об'єднання підприємців, недержавні засоби масової інформації, організаційні органи населення, ініціативні групи громадян та інші легалізовані відповідно до законодавства України некорпоративні товариства та установи;

- регіональна програма сприяння розвитку громадянського суспільства - комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за умовами та фінансуванням з усіма залученими суб'єктами, що спрямовані на вирішення найбільш актуальних проблем розвитку громадянського суспільства в регіоні, виконання яких здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету та інших залучених джерел і є невід'ємною частиною річної програми соціально-економічного розвитку області;

- соціальне замовлення - комплекс організаційно-правових заходів щодо розробки та реалізації соціальних програм і соціальних проектів за рахунок бюджетних та інших ресурсів шляхом укладання соціальних контрактів на конкурсних засадах. Сферою застосування соціального замовлення є пріоритетні соціальні проблеми, для вирішення яких органи державної влади залучають недержавних виконавців від видів об'єднань громадян та органів самоорганізації населення;

- сприяння розвитку місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування – це налагодження між ними ефективної взаємодії, що базується на партнерстві, спільному інтересі для досягнення цілей, спрямованих на демократизацію всіх сфер державного управління та суспільного життя;

- форми сприяння ініціативам громадян та організацій громадянського суспільства - надання організаційної, фінансової, технічної, методичної та

іншої допомоги громадянам та організаціям громадянського суспільства у реалізації суспільно важливих ініціатив місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

- підтримка органів самоорганізації населення - сприяння місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування представницьким органам, створеним частиною населення, яка тимчасово або постійно проживає на відповідній території в межах села, селища, міста з метою задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних та інших спільних інтересів [20].

Тому демократичний розвиток країни потребує розширення свідомої та компетентної участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики у правовій, політичній, соціальній та економічній сферах. Підвищення рівня поінформованості населення, різних організацій громадянського суспільства щодо власних прав і свобод, актуальних проблем суспільно-політичного розвитку призведе до створення механізмів участі громадськості. Їх співпраця з органами державної влади та місцевого самоврядування є основою для формування якісних управлінських рішень за участю всіх учасників цього процесу.

1.2. Нормативно-правове забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики

Основні принципи участі громадськості в прийнятті рішень з державних справ закріплено в Конституції України. Так, ст. 5 Конституції зазначає, що "носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи держави та органи місцевого самоврядування" [1]. Стаття 36 визначає право громадян України на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації для реалізації і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в

інтересах держави. безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей [1].

Громадяни мають право на участь у профспілках для захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів. Право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та місцевого самоврядування. Статтею 38 Конституції України громадянам надано можливість звертатися з індивідуальними чи груповими письмовими скаргами або звертатися особисто до державних органів, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, які зобов'язані розглянути скаргу і надати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк. Таким чином, Конституція України визначає основи взаємодії держави і громадськості через утвердження прав і свобод громадян [1].

Нормативно-правову базу у сфері забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики становить значна кількість нормативно-правових актів, зокрема таких як:

- Закони України: «Про громадські об'єднання»; «Про місцеве самоврядування в Україні»; «Про інформацію»; «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»; «Про молодіжні та дитячі громадські організації»; «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права та гарантії їх діяльності»; «Про органи самоорганізації населення»; «Про професійних творчих працівників і творчі спілки»; «Про благодійну діяльність та благодійні організації»; «Про волонтерство»; «Про свободу совісті та релігійні організації»; «Про доступ до публічної інформації»;

- Укази Президента України: «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 31 липня 2004 р. № 854; «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» від 26 лютого 2016 р. № 68;

- Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у

формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. № 996; розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів у зв'язку з реалізацією Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» № 296-р.

У цих документах наголошується на забезпеченні відкритості розробки та реалізації стабільної та зрозумілої економічної та соціальної політики країни, врахуванні громадської думки в процесі підготовки та організації реалізації їх рішень, підтримці постійного діалогу з усіма соціальними групами; підтримка громадської ініціативи щодо створення системи постійного діалогу та взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування; визначено основні вимоги до організації та проведення органами виконавчої влади консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики [35].

Проте лише деякі з них містять конкретні механізми взаємодії влади з громадськістю, а саме Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» та Указу Президента України від 26 лютого 2016 р. 68, а саме Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки. Таким чином, затвердження Стратегії було зумовлене необхідністю держави створити сприятливі умови для розвитку громадянського суспільства, різноманітних форм демократії участі, налагодження ефективної взаємодії громадськості з органами державної влади та місцевого самоврядування [8].

Важливим елементом будь-якої демократичної системи, розвитку плюралізму та демократії є активне, впливове та розвинене громадянське суспільство. Громадянське суспільство – це сфера самовираження та реалізації інтересів громадян, яка відіграє одну з ключових ролей у здійсненні необхідних суспільних змін та відповідного управління, як в управлінні державними справами, так і у вирішенні питань місцевого значення. Розробка та реалізація ефективної державної політики в різних сферах, становлення правової, відповідальної перед народом держави, вирішення політичних, соціально-

економічних і гуманітарних проблем є ознаками демократичної держави. Важливі суспільно-політичні зміни в сучасній Україні неможливо уявити без активного громадянського суспільства та його великого внеску в розбудову правової та демократичної держави. Важливими чинниками прийняття стратегії є усвідомлення державою необхідності паритетної та взаємної співпраці з громадянським суспільством.

Забезпечення кращого розвитку та зростання суспільства в цілому неможливе без забезпечення соціальної згуртованості та належного рівня доступності соціальних, громадських послуг для жителів. На нашу думку, активне, впливове громадянське суспільство стимулює державні органи до системного підходу до створення інституційно-правової бази для підтримки та розвитку громадянського суспільства. Загальним контекстом розвитку цього суспільства в Україні є підвищення ролі його інститутів у регулюванні суспільних відносин, реалізація євроінтеграційного вибору України та міжнародних зобов'язань щодо зміцнення демократичних інститутів, гарантування прав і свобод людини.

Як показує досвід демократичних країн, розвиток громадянського суспільства за системної державної підтримки дає змогу залучати додаткові людські, організаційні, фінансові та технічні ресурси для надання соціальних та інших суспільно важливих послуг та сприяє процесу децентралізації державного управління, підвищення його якості та зменшення державних витрат та запобігання корупційним ризикам.

Стратегія базується на фундаментальних цінностях відносин між державою та громадянським суспільством з метою створення належних умов для рівноправної співпраці держави, громадян та організацій громадянського суспільства, економіки для всебічного розвитку держави та суспільства, достатнього добробуту і рівні можливості для всіх [8]. Основними принципами формування стратегії є: верховенство права; пріоритет прав і свобод людини і громадянина; прозорість, відкритість та взаємна відповідальність державних органів, органів місцевого самоврядування та організацій громадянського

суспільства; забезпечення конструктивної взаємодії державних органів, органів місцевого самоврядування та організацій громадянського суспільства; політична неупередженість і недискримінація по відношенню до всіх типів організацій громадянського суспільства; сприяння залученню громадськості до процесів формування та реалізації національної та регіональної політики, вирішення питань місцевого значення.

Серед основних напрямів Стратегії важливо виділити такі напрями, як: забезпечення ефективних процедур участі громадськості у формуванні та реалізації національної та регіональної політики, вирішенні питань місцевого значення; сприяння участі організацій громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України.

Згідно з першим стратегічним орієнтиром передбачається вирішення таких завдань: стандартизація на законодавчому рівні:

- порядок проведення органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування громадських консультацій щодо проектів нормативно-правових актів під час їх розроблення із визначенням вичерпного переліку випадків, коли такі консультації не проводяться, та механізму запобігання порушенням вимоги щодо обов'язковості таких консультацій;

- порядок запровадження та проведення місцевих референдумів;

- гарантії реалізації права на мирні зібрання з вичерпним переліком підстав для обмеження мирних зібрань;

- порядок створення та проведення зборів членів територіальної громади за місцем їх постійного проживання та виконання їх рішень;

- обов'язкове затвердження у кожній територіальній громаді її статуту, в якому, зокрема, визначено порядок організації громадських слухань, запровадження місцевих ініціатив та впровадження інших форм демократії участі;

- сприяння запровадженню на рівні органів місцевого самоврядування консультацій з громадськістю, громадської перевірки їх діяльності та діяльності

їх виконавчих органів, посадових осіб, комунальних підприємств, організацій та установ;

- сприяння запровадженню обов'язкових публічних консультацій у процесі розробки проектів державного бюджету України та місцевих бюджетів;
- визначення порядку проведення публічної перевірки діяльності з надання адміністративних послуг та діяльності бюджетних установ, що надають соціальні послуги;
- створення ефективного механізму реалізації права громадян на звернення до органів місцевого самоврядування з електронними петиціями;
- сприяння включенню до регламентів місцевих рад обов'язкових процедур забезпечення прозорості та відкритості інформації, у тому числі питань залучення громадськості до підготовки проектів актів, що мають важливе суспільне значення.

Другий стратегічний напрямок передбачає вирішення таких завдань:

- запровадження практики закупівлі соціальних та інших соціально важливих послуг через соціальне замовлення та забезпечення рівного доступу організацій громадянського суспільства та бюджетних установ до надання соціальних та інших соціально важливих послуг за рахунок бюджетних коштів;
- сприяння розвитку соціального підприємництва, зокрема вдосконалення механізмів фінансового забезпечення такої діяльності;
- забезпечення однакових умов для участі організацій громадянського суспільства у процедурах державних закупівель;
- встановлення конкурсних засад визначення виконавців державних, регіональних та місцевих цільових програм серед організацій громадянського суспільства та забезпечення рівних можливостей участі в цих конкурсах;
- забезпечення права неприбуткових організацій громадянського суспільства здійснювати підприємницьку діяльність відповідно до закону, якщо ця діяльність відповідає меті організації громадянського суспільства, сприяє її досягненню та не забезпечує поширення отриманий прибуток або його частину серед засновників, членів такої організації;

- запровадження обов'язкового залучення організацій громадянського суспільства до оцінки потреб громадян у соціальних та інших суспільно важливих послугах;
- забезпечення імплементації законодавства Європейського Союзу щодо оподаткування податком на додану вартість соціальних та інших суспільно важливих послуг;
- надання організаціям громадянського суспільства, які надають соціальні послуги за рахунок бюджетних коштів, переважного права користування державним та комунальним майном [8].

На сьогодні постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» є одним із найважливіших нормативно-правових актів для органів влади та громадськості у сфері взаємодії між ними. Він чітко регулює порядок консультацій влади з громадськістю та створення і діяльність громадських рад, тобто консультативно-дорадчих органів при органах влади. На нашу думку, затвердження порядку проведення консультацій з громадськістю дозволило уникнути непорозумінь та конфліктних ситуацій у процесі взаємодії влади та громадськості, сприяло налагодженню системного діалогу між органами виконавчої влади та громадськості, створено умови для участі громадян у підготовці проектів управлінських рішень.

Що стосується питання створення та функціонування громадських рад, важливо підкреслити, що регламент громадської ради, іншого центрального органу виконавчої влади, затверджено вказаним рішенням. Цей регламент визначає порядок формування складу громадської ради, основні завдання громадської ради, права, обов'язки та повноваження членів громадської ради, кількісний склад та інші організаційно-правові заходи, необхідні для забезпечення діяльності громадської ради.

Однак згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 234 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України № 976 та № 996» щодо порядку проведення консультацій з громадськістю та типового положення.

Внесено низку змін, а саме визначено та чітко визначено певні спірні моменти. Найважливішим із них стало створення на сайті виконавчої влади спеціального розділу «Консультації з громадськістю». У разі надходження пропозиції щодо проведення публічних консультацій з одного питання не менше трьох інститутів громадянського суспільства, консультації є обов'язковими.

Крім того, чітко уніфіковано форми інформаційних повідомлень для проведення громадських обговорень та електронних консультацій з громадськістю, а також відповідних звітів, підготовлених за результатами публічних консультацій. Також встановлено обов'язкову вимогу до наукових і професійних організацій, інших юридичних осіб при поданні пропозицій і зауважень у письмовій формі зазначати своє найменування та місцезнаходження.

У створенні та діяльності громадських рад слід наголосити на двох важливих аспектах. По-перше, кількісний склад громадської ради обмежили 35 особами. А по-друге, встановлено, що представники інститутів громадянського суспільства, якими є народні депутати України, посадові особи державних органів та місцевої адміністрації. Більш детально важливість і необхідність прийняття цих змін та питання громадських консультацій та функціонування громадської ради буде розкрито на прикладі Кіровоградської ОДА у третьому розділі магістерської роботи, який має практичний аспект.

На сьогоднішній день прийнято значну кількість документів, що регулюють різні аспекти участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, але залишаються деякі питання, які потребують доопрацювання, особливо щодо органів місцевого самоврядування. Наприклад, пункт 5 постанови Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» рекомендує органам місцевого самоврядування діяти в порядку та типових положеннях, затверджених цією постановою. Тому зазначене положення носить лише рекомендаційний характер для органів місцевого самоврядування.

Тому сьогодні надзвичайно актуальним є питання взаємодії влади та громадськості. Водночас необхідно уточнити та систематизувати поняття, пов'язані з участю громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Наступним кроком є доповнення конкретного змісту діяльності щодо визначення ролі громадянського суспільства, громадськості та проведення консультацій з громадськістю. Особливої актуальності набуває питання побудови діалогу органів виконавчої влади та місцевого самоврядування регіональному та місцевому рівнях.

Таким чином, аналіз нормативно-правового забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики дав змогу оцінити існуючу нормативно-правову базу з точки зору її відповідності сучасним викликам у напрямку взаємодії влади з суспільного. Дослідження підтверджує необхідність подальших системних і стратегічних змін у напрямі побудови нової системи суспільних комунікацій, удосконалення понятійно-категоріального апарату та розробки стратегічних законодавчих положень.

Важливим є питання злагодженого та правильного використання засобів зв'язку на всіх рівнях реалізації державної політики. Ефективність реалізації державної комунікаційної політики, поширення та позитивне сприйняття офіційної інформації, її якісне та раціональне використання можливе через розробку правових механізмів активного залучення державних інституцій до процесів підготовки управлінських рішень. Для виконання цих завдань необхідно:

- приділяти більше уваги розвитку комунікаційних технологій в державному управлінні, місцевому самоврядуванні як альтернативі інформації та висвітленню та забезпечити правове регулювання питань організації зв'язку;
- вирішити питання статусу підрозділів органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, відповідальних за зв'язок.

Висновки до розділу 1

1. Проблема забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, взаємодії державних органів знаходить своє відображення в численних визначеннях понять, які розкривають різноманітні аспекти цієї діяльності. Загальним контекстом роботи з цими поняттями є демократизація державного управління та відносин між державою та суспільством, забезпечення прав і свобод громадян у сфері управління публічними справами, децентралізація влади тощо.

2. Від правильного розуміння понятійного апарату з питань взаємодії державних органів залежить вся подальша стратегія і тактика заходів, а відтак і ефективність цих процесів.

3. Аналіз нормативно-правового регулювання участі громадськості в реалізації державної політики дозволяє зробити висновки про створення правових засад регулювання відносин у цій сфері. Це підтверджується прийняттям низки нормативно-правових актів, які визначають ключові питання розвитку громадянського суспільства в Україні та забезпечують участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Реалізація цих документів спрямована на створення сприятливого середовища для діяльності ІГС та встановлення основних форм їх участі в реалізації державної політики.

РОЗДІЛ 2

ФОРМИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

2.1. Організаційне забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: перспективи розвитку в умовах децентралізації

Налагодження процесу комунікації між органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства, особливо об'єднаннями громадян, цілком залежить від постійного здійснення моніторингу, основними завданнями якого є збір, аналіз та систематизація інформації про стан громадянського суспільства та визначення ефективності процесу реалізації відносин між цими інституціями. За результатами моніторингу, передбаченого нормативно-правовими актами [51], подають свої пропозиції для узагальнення до органів виконавчої влади, відповідальних за виконання плану заходів. Також важливим є моніторинг публічних консультацій з боку органів виконавчої влади.

Основним механізмом взаємодії громадськості та влади є зв'язки з громадськістю – це діяльність, метою якої є досягнення взаєморозуміння і консенсусу між людьми та соціальними групами на основі цілеспрямованого формування громадської думки та управління нею. У державному управлінні механізмом суспільних відносин є планомірна та керована взаємодія державних органів з інститутами громадянського суспільства. Американський вчений Р. Харлоу стверджує, що публік рилейшнз як особлива функція менеджменту спрямована на встановлення та підтримку взаєморозуміння та співпраці між організацією та громадськістю, сприяння вирішенню конфліктних питань між владою та окремими групами суспільства до громадськості, досліджувати громадську думку та відповідним чином реагувати, визначати та окреслювати межі відповідальності керівництва перед громадськістю [52].

В умовах реформування державного управління в Україні одним із актуальних завдань є модернізація системи публічних комунікацій, наближення її до стандартів ЄС та передових країн світу, побудова ефективної моделі комунікаційної діяльності державних органів [43]. При цьому наголошується, що важливою складовою цього є створення ефективних механізмів координації комунікаційних зусиль органів влади, які дадуть змогу об'єднати зусилля у вирішенні спільних завдань, запобігти дублюванню функцій та спростити організаційну структуру [43].

У роботі [43] «Координація комунікаційної діяльності органів виконавчої влади: стан та шляхи вдосконалення» встановлено, що на сьогодні в центральних органах виконавчої влади діють функціональні структурні підрозділи (відділи, управління, відділи, сектори, служби), які функціонують у відповідних структурах або окремі спеціалісти, відповідальні за взаємодію із засобами масової інформації та громадськістю. При цьому кількість працівників, які забезпечують виконання окремих завдань, коливається від одного-двох до десятків. В таких умовах практично неможливо визначити окремі завдання та функції цих підрозділів, нормативи їх роботи.

Обов'язковість створення в апаратах центральних органів виконавчої влади структурного підрозділу з питань взаємодії із засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю було визначено ще у 2002 році постановою Кабінету Міністрів № 1550 [12]. Проте вже в березні 2005 року цей документ втратив чинність.

Окремі питання діяльності структурних підрозділів, відповідальних за взаємодію із засобами масової інформації та громадськістю, регулюються численними нормативно-правовими актами. Зокрема, Закон України «Про порядок висвітлення діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування в Україні з використанням масової інформації» визначає інформаційні служби державних органів як структурні підрозділи, які виконують інформаційно-аналітичні функції та забезпечують зв'язок з ЗМІ та

громадськість. Закон також містить перелік можливих видів інформаційних служб та їх працівників [6].

Проведене дослідження дозволяє звернути увагу на неповноту законодавчого визначення організаційних засад діяльності інформаційних підрозділів, особливо чітко не визначено їх завдання та функції, відсутні єдині підходи до формування їх структури та визначення місця в них в урядовому апараті. У зв'язку з цим запровадження єдиних підходів до організаційної структури комунікаційних підрозділів державних органів, визначення їх цільових завдань і функцій може бути необхідною умовою інституційного вдосконалення інформаційно-комунікаційної діяльності органів виконавчої влади. Правове врегулювання цього питання можливе шляхом затвердження типової структури центральних органів виконавчої влади з обов'язковою наявністю в ній окремого комунікаційного підрозділу (на рівні відомства – у міністерствах, управління чи департаменту – в інших центральних органах виконавчої влади залежно від їх чисельності).

Наступним кроком має стати розробка та затвердження типового положення про структурний підрозділ, відповідальний за комунікацію із пресою та громадськістю. Уніфікація завдань, функцій, кадрової структури, процедур і положень про роботу таких підрозділів на рівні всіх органів виконавчої влади дозволить значно підвищити ступінь координації та ефективності комунікаційної діяльності влади в цілому. До спільного знаменника також слід віднести посадові обов'язки працівників і кваліфікаційні вимоги до їх підбору персоналу. Крім того, ми підтримуємо думку про необхідність суттєвого підвищення посадового статусу посадових осіб, відповідальних за комунікаційну діяльність державних органів [43].

У країнах з розвинутою демократією паралельно з комунікаційними підрозділами окремих органів на центральному рівні сформовані єдині структури, відповідальні за реалізацію та координацію комунікаційної політики уряду. Особливо в країнах ЄС подібні урядові інституції діють або як окремі органи державної влади, або як великі відділи в структурі урядових

апаратів: Великобританія - центральна урядова служба зв'язку, Німеччина - Федеральне управління преси та інформації, Нідерланди - Державна інформаційна служба, Іспанія - Генеральна дирекція комунікацій, Польща - Урядовий інформаційний центр [27].

Керівники таких структур мають водночас і високий посадовий статус і місце у владній ієрархії, а з цим і відповідний рівень поінформованості, можливість брати участь у виробленні державної політики та прийняття урядових рішень. Незважаючи на організаційно-структурні відмінності в різних країнах, основними завданнями цих установ є формування та реалізація державної комунікаційної політики, інформаційне забезпечення функціонування влади в цілому, координація інформаційно-комунікаційної діяльності державних органів та відповідних структурні підрозділи, які забезпечують «єдиний голос» влади [43].

В Україні на сьогодні функціональне завдання з координації інформаційно-комунікаційної діяльності органів виконавчої влади виконує Департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів, визначений положенням про нього. Відділ надає організаційну, інформаційно-аналітичну, технічну та методичну допомогу профільним підрозділам органів виконавчої влади, зокрема сприяє проведенню комунікаційних заходів, забезпечує їх інформаційно-аналітичними матеріалами щодо пріоритетних питань державної політики та діяльності уряду, результатів моніторинг ЗМІ тощо [43].

Департамент інформації та комунікацій з громадськістю активно використовує такий координаційний інструмент як щотижневі наради з керівниками секторів інформаційної діяльності міністерств і відомств, на яких розглядаються питання реалізації державної інформаційно-комунікаційної політики, підготовки комунікаційних планів та обговорюється впровадження інформації та роз'яснення. Останніми роками було організовано низку професійних тренінгів та підвищення кваліфікації працівників інформаційних відділів органів виконавчої влади (конференції, семінари, тренінги) із

залученням вітчизняних та зарубіжних експертів з комунікацій з громадськістю.

Часткову координацію комунікаційної діяльності органів виконавчої влади здійснює Мінінформполітики, яке відповідно до свого положення надає практичну та методичну допомогу прес-службам органів виконавчої влади, організовує навчання державних службовців, бере участь у підготовці планів та тренінгів, програми підготовки фахівців у сфері інформаційної політики та їх професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації [9].

Іншим координаційним органом є Комунікаційна рада. Цей консультативно-дорадчий орган було створено Кабінетом Міністрів України у 2014 році з метою сприяння діяльності органів виконавчої влади у сфері комунікації з громадськістю, розробки єдиної комунікаційної політики, спрямованої на вдосконалення процесу інформування про діяльності уряду та органів виконавчої влади, забезпечення зворотного зв'язку з громадськістю [14].

Відповідно до покладених завдань Рада аналізує комунікаційну діяльність органу виконавчої влади та готує пропозиції щодо підвищення її ефективності; готує пропозиції Кабінету Міністрів України щодо проведення інформаційно-комунікаційних кампаній; сприяє наданню інформаційно-аналітичної та методичної допомоги органам виконавчої влади у сфері взаємодії із засобами масової інформації та спілкування з громадськістю [14].

Ми погоджуємося з думкою дослідників про те, що на сьогоднішній день доцільно розширити повноваження Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю та посилити його інституційну компетенцію шляхом встановлення функціонального завдання з координації комунікаційної діяльності органів виконавчої влади в нормативно-правовій сфері. Альтернативним варіантом посилення координації може бути створення нового структурного підрозділу в структурі Секретаріату Кабінету Міністрів України за прикладом подібних установ європейських країн. Як свідчить зарубіжний досвід, функціонування такої інституції на державному рівні

значно підвищує ефективність реалізації комунікаційної політики. Крім того, необхідно суттєво посилити комунікаційну взаємодію органів виконавчої влади на колегіальному рівні [43].

На початку січня 2017 року було зроблено ще один крок до посилення взаємодії влади та громадянського суспільства. Кабінет Міністрів України вніс зміни до постанови № 606 якою доповнено рекомендований перелік районних структурних підрозділів, районів [34]. Відповідне рішення прийнято з метою посилення структурної компетенції райдержадміністрацій щодо належного забезпечення виконання завдань щодо залучення громадськості до формування та реалізації державної політики, сприяння розвитку громадянського суспільства та налагодження взаємодії.

Курс на децентралізацію, який в Україні визначено як один із провідних напрямків сучасного етапу реформування системи державного управління, потребує ретельного аналізу багатьох складових. Розглядаються переважно функціональні, політичні, адміністративні, фінансові аспекти децентралізації. Особливого значення набуває адекватне врахування соціально-технологічної сторони децентралізації. Це огляд структури і технології спілкування в суспільстві та системи державного управління. Бо зміна положення центрального суб'єкта, джерела комунікації у будь-якому соціокультурному просторі призводить до його трансформації. Це спричиняє дезорієнтацію суб'єктів на певний час і вимагає залучення багатьох ресурсів таких як кадрові, технічні, фінансові для відновлення впорядкованості стабільності функціонування соціальних систем, комунікаційних обмінів та у тому числі систем управління, що діють у цьому просторі [32].

Вищевикладене обумовлює необхідність звернути увагу на комунікативний аспект процесу децентралізації та у зв'язку з цим взяти до уваги таке явище як «комунікативна децентралізація». Однією зі складових децентралізації можна розглядати «комунікаційну децентралізацію» як процес перерозподілу повноважень, функцій і засобів органів державного управління на центральному рівні у комунікаційній сфері [32].

Умовно всю комунікацію органів державного управління центрального рівня, як і будь-якого іншого рівня, за призначенням можна поділити на комунікацію, спрямовану на: 1) надання державних послуг; 2) забезпечення безпосереднього управління публічними процесами; 3) забезпечує функціонування цього органу. У процесі децентралізації має змінитися сфера комунікації зазначених органів державного управління, а також їхні повноваження та функції щодо здійснення управління, надання послуг та забезпечення власного існування. Деякі з цих повноважень і функцій можуть бути скорочені, а деякі можуть бути передані нижчим органам державного управління або передані організаціям неурядового сектору [32].

Розглянемо, наприклад, організаційні та кадрові аспекти такої децентралізації. Передача окремих повноважень на регіональний рівень потребує більш інтенсивної роботи органу державного управління, якому ці повноваження передано, з організаціями і громадянами, пресою та іншими зацікавленими сторонами. Збільшується кількість вхідної інформації, яка зараз перенаправляється до цього органу управління. Також посилюються внутрішні комунікації: використовуються нові інформаційно-комунікаційні технології, збільшується документообіг, створюються нові зв'язки між чиновниками тощо. Процес делегування повноважень має супроводжуватися попередньою комунікаційною кампанією, щоб уникнути непорозумінь у соціальному середовищі, в якому функціонує орган державного управління. Навіть за умов удосконалення інформаційно-комунікаційного забезпечення цього органу вирішити проблему може не вдасться, оскільки не всі процеси можна автоматизувати. Проста передача повноважень без забезпечення необхідних засобів комунікації, особливо належного кадрового забезпечення, може не тільки знизити якість державного управління на певній території, якість публічних послуг, а й порушити нормальне функціонування державного управління [32]. Тому децентралізація влади обов'язково повинна супроводжуватися комунікаційною децентралізацією. Таким чином можна досягти більш ефективної реалізації реформи децентралізації в Україні.

Одним із методів «комунікаційної децентралізації» вже на регіональному рівні може стати передача ряду функцій органів державного управління у сфері комунікаційної діяльності комунальним чи недержавним організаціям. Так, свого часу ми пропонували створити регіональне агентство медіа-політики, яке б здійснювало професійно-аналітичну та проектно-управлінську діяльність, з метою реалізації нових політичних напрямків у сфері ЗМІ на регіональному рівні [33].

До речі, зараз у Польщі активно розробляється та впроваджується питання передачі публічних послуг від органів державного управління до громадських організацій, подекуди впроваджується подібний досвід в Україні. Окрім певних економічних ефектів, такий підхід також збільшить ефект участі громадськості у вирішенні проблем місцевого значення. Таким чином, «комунікативну децентралізацію» можна розглядати не лише як супутній інструмент, а як один із головних механізмів реального утвердження засад децентралізації в українському суспільстві [32].

«Комунікативна децентралізація» найважливіша функціонально для місцевого рівня. Це виправдовується як мінімум двома причинами. Перш за все, особливого значення набуває питання активізації безпосередньої участі членів територіальних громад в процесах управління місцевим розвитком. По-друге, останні соціокультурні, політичні та технологічні трансформації суттєво змінили простір соціальної взаємодії, у тому числі на локальному рівні, сприяли новому розумінню змісту та механізмів самоврядних процесів у територіальній громаді.

Розвиток територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування включає, серед іншого, необхідність досягнення оптимального комунікаційного рівня територіальної громади, що впливає зокрема на рівень розвитку таких характеристик, як соціально-політичні та економічні, локальна комунікаційна діяльність та соціальна взаємодія членів територіальної громади. Оптимізацію комунікаційних характеристик територіальної громади можна вважати одним із чинників, напрямів і шляхів посилення суб'єктності територіальних громад у

системі місцевого самоврядування України. Таким чином можна досягти вищого показника комунікаційної активності територіальних громад. Комунікаційна активність територіальної громади в процесі реалізації місцевого самоврядування розглядається як ознака, що визначається рівнем реалізованої спроможності територіальної громади в цілому, її окремих членів та соціальних груп у її складі. Комунікаційна діяльність територіальної громади в процесі реалізації місцевого самоврядування може бути спрямована на внутрішнє та зовнішнє середовище та може проявлятися в різних формах і реалізовуватися по-різному [32].

Завдяки перерозподілу повноважень, функцій та ресурсів органів державного управління центрального рівня у сфері комунікацій можливе:

- стабілізація функціонування системи державного управління в умовах реформування;
- посилення ефекту участі громадськості у вирішенні питань місцевого значення;
- ефективніше виконання переданих на нижчі рівні функцій управління та обслуговування;
- створення активних територіальних громад, здатних повноцінно виконувати свою самоврядну функцію [32].

Безпосередніми формами участі членів територіальної громади у місцевому самоврядуванні відповідно до чинного законодавства є: місцеві ініціативи, громадські слухання, місцевий референдум, загальні збори громадян, органи самоорганізації населення тощо [3].

Наприклад, органи самоорганізації населення є конституційними інститутами. Відповідно до Конституції України «сільські, селищні, міські ради за ініціативою жителів можуть дозволити створення будинкових, вуличних, квартальних та інших органів самоорганізації населення і закріпити за ними частину власних юрисдикції, фінансів і власності» [1]. Закон відносить до системи місцевого самоврядування органи самоорганізації жителів і визначає їх як «представницькі органи, утворені частиною населення, яке тимчасово або

постійно проживає на відповідній території в межах села, селища, міста» [3]. У 2001 році в Україні було прийнято Закон «Про органи самоорганізації населення» [4], який регулював питання створення, організації діяльності, визначення повноважень і відповідальності ООН. Певну правову колізію створила норма частини другої статті 3 Закону України «Про органи самоорганізації населення», яка містить широкий перелік самоорганізацій, які мають право члени територіальної громади. До цього переліку входять: будинкові, вуличні, квартальні комітети, мікрорайонні комітети, районні у містах, селах, селищні комітети. Як правильно зазначається в роботі [40] це суперечить Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», які не обмежують права громадян на участь у місцевому самоврядуванні на будь-якій частині території поселення [40].

Механізм реалізації майже всіх передбачених законом форм безпосереднього здійснення місцевого самоврядування (за винятком місцевих референдумів) має бути частково або навіть повністю врегульований нормативно-правовими актами органів місцевого самоврядування. На жаль, значна частина населених пунктів України не мають статутів територіальних громад, а також положень про реалізацію різних форм участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.

Як зазначено в роботі [36] локальні нормативно-правові акти містять такі основні недоліки відтворення положень закону в статутах практично без визначення порядку здійснення діяльності за участю громадян; у місцевому самоврядуванні; позбавлення територіальної громади права скликати громадські слухання; відсутність єдиних критеріїв визначення кількості ініціаторів громадських ініціатив, які скаржаться до представницького органу.

Одним із механізмів реалізації права на участь у місцевому самоврядуванні, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», є місцева ініціатива. Відповідно до статті 9 зазначеного Закону члени територіальної громади мають право ініціювати розгляд будь-якого питання, що належить до компетенції місцевого самоврядування [3].

Механізм місцевої ініціативи є одним із основних механізмів впливу громадян на орган місцевого самоврядування. Суть цього механізму полягає в тому, що ініціативна група фактично самостійно готує проект рішення ради з певного питання та в певному порядку подає його на розгляд органу місцевого самоврядування. Таким чином, через механізм місцевої ініціативи територіальна громада може ініціювати обговорення у місцевій раді будь-якого важливого для громади питання, практично незалежно від бажання президента та депутатів ради [21].

Місцева ініціатива – найпотужніший інструмент місцевої демократії, але використовувати його потрібно дуже обережно. Адже на виборах громада фактично передає свої повноваження своєму представницькому органу – місцевій раді, обирає голову виконавчого органу сільського (селищного, сільського) старосту. Заміна законно обраних органів місцевого самоврядування місцевою ініціативою навряд чи є доброю практикою, але у випадку, коли місцева влада не чує громаду, використання цього інструменту є цілком виправданим [21].

Підсумовуючи вищевикладене, зазначу, що важливою умовою створення ефективної системи публічних комунікацій в Україні є розробка та впровадження дієвих механізмів міжвідомчої координації комунікаційної діяльності органів виконавчої влади, інституційного забезпечення та правового регулювання цієї діяльності.

2.2. Основні форми участі громадськості у здійсненні державної політики на регіональному рівні

Громадські консультації як складова належного врядування є сучасним трендом, який фактично визначає сучасний стан взаємодії держави та суспільства. І коли ми чуємо, що влада практикує належне врядування, це насамперед має означати, що в процесі прийняття державних та адміністративних рішень і формування державної політики мінімізується

корупція, погляди меншості та голоси найбільш вразливих верств населення частини суспільства беруться до уваги.

Головним аспектом доброго врядування є належна участь, яка означає не лише безпосередню участь у відповідних демократичних процесах виборів і формування представницьких і виконавчих органів влади, а й опосередковану участь через відповідні легітимні інститути, демократичні процедури, механізми, які дають можливість бути прямий чи опосередкований учасник розробки та реалізації політики, рішень на різних рівнях управління.

Сфера участі громадськості може бути різною: партнерство, консультації, надання окремих повноважень тощо. Важливою складовою співпраці зазвичай є консультації з громадськістю в процесі формування та реалізації політики на різних рівнях. Для цього необхідна наявність ефективних механізмів, форм, а також активне функціонування всіх суб'єктів цього процесу.

На сьогодні, як уже зазначалося, основними та найпоширенішими засобами участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики є:

- консультативно-дорадчі органи;
- консультації з громадськістю;
- громадський моніторинг;
- публічні іспити.

Враховуючи положення Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики та враховуючи існуючі демократичні стандарти, розкриємо основні моменти організації та проведення консультацій з громадськістю. Порядок визначає три основні форми громадських консультацій:

- вивчення громадської думки;
- публічне громадське обговорення;
- електронні консультації [10].

Публічне громадське обговорення включає організацію та проведення публічних заходів, таких як конференції, форуми, громадські слухання, круглі столи, збори, зустрічі з громадськістю, Інтернет-конференції, відеоконференції.

Електронні консультації з громадськістю відбуваються у підрозділі «Електронні консультації з громадськістю» розділу «Консультації з громадськістю» офіційного веб-сайту органу виконавчої влади. При проведенні електронних консультацій з громадськістю застосовуються умови та порядок оприлюднення проектів нормативно-правових актів, визначені законами України «Про доступ до публічної інформації» та «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», сайт «Громадянське суспільство і влада» також використовується для проведення електронних консультацій з громадськістю. Електронні консультації організовуються та проводяться органом виконавчої влади у такому порядку [10].

Процес консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики не встановлює поняття консультаційного документа. Але при цьому вживається термін «інформаційне повідомлення про громадські слухання». Ініціатор консультації з громадськістю, тобто державний орган [10], зобов'язаний підготувати таке повідомлення.

Пропозиції та зауваження, що надійшли на громадських чи електронних консультаціях з громадськістю, вивчаються та аналізуються, у разі потреби із залученням відповідних спеціалістів. За результатами їх виконання органи виконавчої влади складають звіт, у якому зазначаються:

- відомості про осіб, які брали участь в обговоренні;
- найменування органу виконавчої влади, який вів обговорення;
- зміст питання або назву запропонованого акта, що виноситься на розгляд;
- відомості про пропозиції, що надійшли до виконавчого органу за результатами розгляду, із зазначенням автора кожної пропозиції;
- інформація про врахування пропозицій і зауважень громадськості з обов'язковим поясненням прийнятого рішення та причин неврахування пропозицій і зауважень;
- інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення [10].

Зі звітом про результати публічних та електронних консультацій з громадськістю орган виконавчої влади в обов'язковому порядку інформує громадськість шляхом оприлюднення на своєму офіційному веб-сайті, веб-сайті Уряду «Громадянське суспільство і влада» у разі проведення електронних консультацій з громадськістю на зазначеному веб-сайті та в інший прийнятний спосіб не пізніше ніж через два тижні після прийняття рішень за результатами обговорення.

З прийняттям постанови № 976 запроваджено ще один правовий механізм реалізації громадянами свого конституційного права на участь в управлінні державними справами. Мова йде про громадський контроль за функціонуванням виконавчої влади. На сьогоднішній день запроваджено різні види експертиз, предметом яких є зокрема певна діяльність органів чи організацій, установ, які уповноважені діяти від імені держави або виконувати її функції, які надають певні послуги. Такі огляди можуть бути державними та громадськими.

Закон України «Про запобігання корупції» № 1700-VII встановлено поняття «антикорупційне розслідування», яке визначається як діяльність із виявлення положень у нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів, які можуть самотійно чи в поєднанні з іншими нормами сприяти вчиненню корупційних чи злочини корупційного характеру [2]. Це означає, що йдеться про перевірку наявності в законопроектах положень, які сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних злочинів, з метою запобігання створенню передумов для вчинення цих злочинів та вироблення рекомендацій щодо їх усунення. Одним із його різновидів є публічний іспит, тобто такий, який можуть ініціювати фізичні та юридичні особи, об'єднання громадян.

Окремо виділяють наукову та науково-технічну експертизу, під якою слід розуміти діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня суб'єктів експертизи та підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень.

З прийняттям Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» поняття «державна, громадська та інша екологічна експертиза» було замінено на поняття «оцінка впливу на довкілля», що включає обов'язкове громадське обговорення, яке здійснюється з метою виявлення, збору та врахування зауважень і пропозицій громадськості.

На сьогоднішній день, відповідно до статті 7 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», громадське обговорення проводиться уповноваженим територіальним органом на підставі документів, поданих суб'єктом господарювання. Основною формою громадського обговорення визначено громадські слухання [5].

Порядок громадського обговорення оцінки впливу на навколишнє середовище майже ідентичний громадському обговоренню відповідно до Порядку проведення громадських обговорень, затвердженого постановою № 996 постанови Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». Найважливішою відмінністю є те, що витрати на проведення громадських слухань оцінки впливу на довкілля покриває бізнес [5].

Державна перевірка землевпорядної документації є особливим видом діяльності, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка об'єктів перевірки на предмет їх відповідності вимогам законодавства, встановленим стандартам, нормам і правилам, а також підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо об'єктів перевірки [34].

Крім того, в Україні виділяють такі спеціальні види перевірок, як: науково-громадська перевірка асортименту харчових продуктів, державна інспекція енергозбереження, санітарно-соціальна інспекція, державна інспекція умов праці, перевірка містобудівної документації, державна інспекція, перевірка інвестиційних програм та інші.

Серед цієї значної кількості перевірок виділяється громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади. Це невід'ємна частина механізму демократичного врядування країною, яка забезпечує оцінку діяльності

інститутів громадянського суспільства щодо функціонування органів виконавчої влади, ефективності прийняття та реалізації рішень цими органами, підготовку пропозицій щодо вирішення важливих суспільних питань та проблеми, які органи виконавчої влади враховують у своїй роботі. Предметом такого розгляду є діяльність певного органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування [34].

Складовими громадської експертизи є оцінка діяльності та підготовка пропозицій. Змістом діяльності органу виконавчої влади є організація практичного виконання законів, реалізація їх вимог у життя, тобто здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності. Водночас слід враховувати, що виконавча влада є підсистемою державної влади, основними функціями якої є забезпечення та безпосереднє управління суспільними процесами, свідомістю та поведінкою людей [34].

Під результативністю в оцінці ефективності прийняття та виконання рішень органом виконавчої влади розуміють насамперед співвідношення між досягнутими результатами та витратами, понесеними на їх отримання. Якщо користь від програми, реалізації певного рішення, що регулює суспільний розвиток, є більшою за витрати ресурсів, то можна говорити про певну ефективність такої діяльності (політики, програми, рішення тощо). Наприклад, якщо за рахунок використання коштів державного бюджету на підтримку дитячих будинків сімейного типу досягнуто величезного соціального ефекту (зменшення кількості дітей, позбавлених батьківського піклування, соціальна адаптація дітей-сиріт тощо), то можна говорити про ефективність такої урядової програми. У кожному конкретному випадку розробляється система критеріїв оцінки, яка використовується при вимірюванні результативності.

Іншою складовою громадської експертизи є підготовка пропозицій щодо вирішення суспільно важливих проблем, які органи влади враховують у своїй роботі. Пропозиції мають бути обґрунтованими та відповідати результатам оцінки ефективності. Такі пропозиції мають враховувати компетенцію того чи іншого органу, якому вони адресовані.

Громадська оцінка об'єднань та асоціацій забезпечує, таким чином, залучення громадськості до оцінки результатів реалізації публічної політики. Інститути громадянського суспільства сприяють удосконаленню існуючої державної політики шляхом аналізу функціонування органів влади та внесення пропозицій або ініціюють формування та перегляд цієї політики.

Крім того, встановлені обов'язкові процедури проведення громадського тестування зобов'язують органи виконавчої влади вживати певних заходів та розглядати пропозиції громадськості за результатами проведеного тестування. Це дає змогу суттєво впливати на виконання різноманітних програм, реалізацію заходів тощо.

У сучасному світі наслідки державної політики, як правило, більш складні та важливі, незалежно від рівня та масштабів її реалізації. Ефективність будь-якої державної політики залежить насамперед від того, задовольняє вона потреби суспільства чи вирішує існуючі проблеми в інтересах громадян. Об'єктивне оцінювання дає державним службовцям, місцевим чиновникам більше впевненості у прийнятті складних рішень – вони знатимуть, що працює, а що ні. Водночас якісний громадський огляд дає змогу впливати на раціональне використання державних фінансів та бюджетних ресурсів, оскільки громадськість може зовні помітити певні прогалини чи передбачити порушення [34].

Орган влади може отримати інформацію про оцінку якості та ефективності своєї роботи, дізнатися думку громадськості щодо першочергових проблем, які потребують негайного вирішення та втручання. Сама влада може спиратися на авторитетну думку громадськості, обґрунтовуючи спрямованість і зміст окремих політик, програм і власної діяльності. Усі ці фактори роблять рецензування потужним інструментом для навчання на найкращому досвіді та помилках. Громадян також цікавлять результати громадського розгляду. Отримуючи інформацію в результаті публікації таких результатів, громадяни, професіонали та зацікавлені сторони краще розуміють, що робить уряд і чому це відбувається. База даних

результатів громадської експертизи є відкритою та доступною через відповідний інтерактивний інтернет-ресурс «Громадянське суспільство і влада» [11].

Відповідно до Порядку організації громадського огляду діяльності органів виконавчої влади, затвердженого постановою № 976 Кабінету Міністрів України діяльність органів виконавчої влади підлягає її виконанню. До них належать центральні органи виконавчої влади (державні агентства, служби, інспекції та їх територіальні підрозділи), місцеві державні адміністрації та їх структурні підрозділи. Стосовно останнього слід зазначити, що йдеться про структурні підрозділи, які є самостійними органами виконавчої влади, а не входять до складу апарату місцевого самоврядування [11].

Як приклад можна навести таку ситуацію, коли представники громадськості мають намір провести громадську перевірку діяльності сектору взаємодії у сфері запобігання корупції, який входить до структури ОДА. Водночас, звернення щодо проведення такої перевірки залишається без розгляду, оскільки цей сектор не може самостійно прийняти рішення про надання можливості проведення такої перевірки згідно з вищевказаним рішенням. У цьому випадку необхідно започаткувати громадську експертизу діяльності облдержадміністрації, а предметом перевірки має стати спрямованість запобігання корупції.

Що стосується органів місцевого самоврядування, то процедура громадської експертизи має рекомендаційний характер. В Україні існує практика прийняття органами місцевого самоврядування власного порядку здійснення громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування на основі порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Концепція громадського моніторингу стосується моніторингу діяльності органів державної виконавчої влади з боку організацій громадянського суспільства та орієнтована на систематичне та всебічне вивчення їх діяльності у сфері підготовки та прийняття рішень та контролю за їх виконанням. Це один

із механізмів розширення участі громадянського суспільства в процесах прийняття рішень.

Метою громадського контролю є підвищення підзвітності та прозорості функціонування влади та сприяння реформам в інтересах суспільства шляхом виявлення слабких сторін та зміни існуючої політики та процедур ухвалення, виконання та моніторингу рішень влади. Для цього необхідно: 1) виявити існуючі практики визначення владою суспільно важливих потреб та очікувань; 2) здійснює моніторинг існуючих підходів до прийняття рішень з питань, що потребують оперативного втручання.

Центрами організованого впливу громадянського суспільства на функціонування державних органів або органів місцевого самоврядування є консультативно-дорадчі органи. Ефективність діяльності дорадчих структур виражається також у зниженні ймовірності поширення корупційних явищ в управлінському процесі, оскільки прийняті рішення переходять у сферу публічної аргументації.

Міжнародний досвід показує, що практика створення громадських консультативно-дорадчих органів поширена в країнах з розвинутою демократією. Незважаючи на те, що в Україні є багаторічний досвід діяльності таких органів, за цей час порядок їх створення та повноваження неодноразово переглядалися, а оптимальна форма їх роботи досі не знайдена.

Статус одноособового дорадчого органу, повноваження, основні напрями та форми діяльності визначаються положенням про цей орган або спеціальним актом відповідного державного органу - рішенням, наказом, розпорядженням тощо. Вони можуть утворюватися у формі комісій, комітетів, рад, робочих груп, відділів тощо.

На національному рівні найбільш поширеними громадсько-дорадчими органами є органи, створені Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та міністерствами. Наприклад, при Президентові України було створено Координаційну раду сприяння розвитку громадянського суспільства як дорадчий орган. Основним завданням Ради є створення

сприятливого середовища для посилення ролі громадянського суспільства, інтеграції потенціалу його організацій у процеси формування та реалізації національної та регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, механізмів сприяння розвитку громадянське суспільство в Україні. Уже сьогодні практично при кожному міністерстві та інших центральних органах виконавчої влади існують громадські ради, а для вирішення питань діяльності цих органів утворюються ради як постійно діючі консультативно-дорадчі органи.

На місцевому рівні поширена практика громадських консультативно-дорадчих органів, які утворюються місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та громадами. Громадські ради на сьогодні є найбільш поширеною та системною формою взаємодії організованої громадськості та влади.

Громадська рада є постійно діючим колегіально виборним консультативно-дорадчим органом, який створюється з метою забезпечення участі громадян в управлінні справами держави, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, налагодження ефективної взаємодії між цими органами та органи державної влади, а також врахування громадської думки при формуванні та реалізації державної політики.

Завданнями громадської ради є:

- проведення громадських слухань та громадських антикорупційних слухань запропонованих підзаконних актів відповідно до законодавства;
- підготовка та представлення пропозиції щодо організації консультацій з громадськістю; □ підготовка та подання пропозиції щодо рамкового плану для консультацій з громадськістю;
- здійснення громадського контролю за пропозиціями органу влади чи громадськості;
- інформування громадськості про свою діяльність, рішення та їх виконання на офіційному веб-сайті уповноваженого органу;

- надання пропозицій громадським організаціям щодо вирішення важливих соціальних питань;
- організація публічних заходів для обговорення актуальних питань розвитку галузі відповідного органу влади або адміністративно-територіальної одиниці [10].

Відбулися зміни до постанови № 996 Кабінету Міністрів України у відповідь на численні звернення представників громадськості щодо вирішення проблемних питань, що виникли під час формування та діяльності громадських рад. Проте ці зміни мають як позитивні, так і негативні моменти. Ключовим позитивним моментом постанови Кабінету Міністрів України є пряме надання повноважень створювати такі ради при всіх центральних органах виконавчої влади, обласних, міських, районних у місті Києві державних адміністраціях.

Серед спірних моментів цих змін – положення про обмеження можливості входження до складу громадських рад, до складу яких входять представники інститутів громадянського суспільства, які є народними депутатами України, депутатами місцевих рад, посадовими особами. Також необхідно звернути увагу на певні проблеми, які виникають при формуванні складу громадських рад:

- можливість використання недобросовісних технологій при формуванні апарату управління;
- відсутність достатньої кількості фахівців у сфері діяльності органу, що призводить до зниження ефективності громадських рад, а також консультативно-дорадчих органів;
- взаємна недовіра між членами громадської ради та керівництвом і працівниками органу особливий інтерес до питання роботи органу [10].

Варто зазначити, що досвід створення та роботи громадських рад показав, що вони недостатньо підготовлені до самоорганізації. Водночас громадські ради довели свою ефективність. Відповідно, з метою налагодження взаємодії між Кабінетом Міністрів України та громадськими радами та

сприяння координації їх діяльності постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2017 року створено Раду голів громадських рад при органах виконавчої влади № 658, що очолює заступник керівника Секретаріату Кабінету Міністрів України. До складу вказаної Ради також входять: перший заступник Міністра юстиції, перший заступник Голови Нацдержслужби, перший заступник Голови Держкомтелерадіо, голови громадських рад при органах влади. Серед завдань зазначеної ради – вивчення стану взаємодії органів виконавчої влади з громадськістю, забезпечення відкритості та прозорості їх діяльності, підготовка пропозицій щодо усунення недоліків у цій сфері, надання методичної допомоги громадським радам [13].

Водночас дослідження підтверджує висновок про необхідність подальшого розвитку практики участі громадськості у функціонуванні органів та прийнятті управлінських рішень. Серед іншого, на нашу думку, доцільно посилити роботу органів місцевого самоврядування щодо проведення консультацій з громадськістю, громадської перевірки їх діяльності та діяльності своїх органів виконавчої влади, посадових осіб, комунальні підприємства, установи та організації. Також важливо забезпечити відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування за виконання положень нормативно-правових актів з питань проведення консультацій з громадськістю.

Отже, важливою складовою кожної демократичної країни є активне, впливове та розвинене громадянське суспільство, яке відіграє одну з ключових ролей у здійсненні суспільних змін, ефективному управлінні, управлінні державними справами та вирішенні питань місцевого значення.

Зміни, які відбулися в Україні за останні три роки, призвели до кардинального перегляду відносин між владою та громадськістю. Держава посилила процес двосторонньої взаємодії влади та громади, що дає можливість організаціям громадянського суспільства та окремим громадянам брати активну участь у формуванні та реалізації державної політики. Налагодження ефективної взаємодії громадськості з органами державної влади та місцевого

самоврядування відбувається у сферах консультацій, співпраці та партнерства, що є важливим та дієвим інструментом: системної взаємодії влади та громадськості у формі діалогу; участь громадян в управлінні справами держави; вільний доступ до інформації про діяльність влади; забезпечення прозорості, відкритості та прозорості діяльності органів влади; громадський моніторинг і контроль.

Для цього використовуються такі механізми, як консультації з громадськістю, громадські перевірки та моніторинг, громадські слухання та ініціативи, запити на інформацію до органів державної влади тощо.

Висновки до розділу 2

1. Основними формами участі громадськості є консультації з громадськістю, громадські експертизи та моніторинги, громадські слухання і громадські обговорення та громадські ініціативи, запити на інформацію від органів державної влади тощо.

2. Ефективність участі ІГС у процесі формування та реалізації державної політики безпосередньо залежить не лише від здатності державних органів взаємодіяти з представниками громадськості, а й від самих представників громадськості. Тому відкритим залишається питання готовності представників громадськості та організацій громадянського суспільства не лише до критики, а й до конструктивного діалогу та ефективної взаємодії.

3. Врахування організаційного забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики в умовах децентралізації влади дозволило узагальнити позитивні та негативні сторони дій у цьому напрямку. До позитивних моментів можна віднести: функціонування структурних підрозділів по взаємодії з громадськістю; обов'язковість консультацій органів виконавчої влади з громадськістю; наявність нормативно-правової бази для проведення консультацій з громадськістю та створення консультативно-дорадчих органів, яка ще потребує вдосконалення в умовах децентралізації.

РОЗДІЛ 3

РОЗВИТОК ПРАКТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ (на прикладі Кіровоградської обласної державної адміністрації)

3.1. Досвід проведення публічних консультацій обласною державною адміністрацією з громадськістю: проблеми та шляхи розвитку

Розвиток громадянського суспільства є однією з найважливіших умов становлення України як європейської країни з високим рівнем демократичних цінностей та консолідації суспільства. Тому на першому плані стоїть питання проведення публічних консультацій з громадськістю.

Особливої актуальності набуває питання налагодження плідного діалогу між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та демократизації всіх сфер державного управління. З цією метою рішенням Кіровоградської обласної ради № 127 затверджено Регіональну програму сприяння розвитку громадянського суспільства в Кіровоградській області [18]. Ця програма спрямована на підвищення рівня громадянсько-правової культури, покращення умов для залучення організацій громадянського суспільства до реалізації соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів, уможливлення проведення консультацій з громадськістю, підтримку волонтерства, фінансова підтримка проектів об'єднань громадян, розвиток соціального діалогу, координація діяльності з розвитком інститутів громадянського суспільства.

З кожним роком на Кіровоградщині зростає кількість об'єднань громадян. Так, вже зараз територіальними управліннями юстиції в області легалізовано 1634 громадські формування [41]. Більшість з них поширюють свою діяльність на території міст обласного значення, рідше охоплюють інші населені пункти. Кількість ефективних громадських організацій у містах та районах області є вкрай малою, що пояснюється відсутністю належних умов

для створення та розвитку громадських ініціатив. Також бракує досвіду роботи, доступу до інформації, державних і недержавних фінансових ресурсів, професійних кадрів. Безперервно заявляють про свою діяльність не більше 30% від загальної кількості зареєстрованих в області громадських об'єднань [18].

Аналіз діяльності неурядових громадських організацій Кіровоградської області показує, що найчисленнішими громадськими організаціями постійного складу є організації, діяльність яких спрямована на покращення соціального та матеріального становища окремих цільових груп, що відповідає поточним очікуванням громадян.

Найбільш структурованими серед зазначених об'єднань є ветеранські, молодіжні та профспілкові організації, які захищають інтереси інвалідів, чорнобильців, учасників АТО та молоді. Найбільш активні громадські об'єднання в таких сферах як: підприємництво, соціальна підтримка пільгових категорій населення, молодіжні та волонтерські рухи, усунення дискримінації за ознакою статі, популяризація здорового способу життя, вирішення екологічних проблем, підтримка національних меншин тощо.

Повертаючись до практичного досвіду проведення консультацій з громадськістю, насамперед важливо зазначити, що в Кіровоградській обласній державній адміністрації консультації з громадськістю проводяться відповідно до вищезазначеної постанови Кабінету Міністрів України № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» та Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого розпорядженням голови Кіровоградської обласної державної адміністрації від № 191-р [19]. Відповідні порядки також затверджено в усіх райдержадміністраціях.

Тому в Кіровоградській області проводяться консультації з громадськістю з метою залучення громадян до участі в управлінні справами держави, надання їм вільного доступу до інформації про діяльність органів

виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості, та прозорість функціонування цих органів. Така практика має сприяти налагодженню системного діалогу між органами виконавчої влади та громадськістю, підвищенню якості підготовки рішень з важливих питань державного і суспільного життя з урахуванням громадської думки, створенню умов для участі громадян у підготовці пропозицій таких рішень [10].

Відповідальним структурним підрозділом зі здійснення комунікацій та консультацій з громадськістю в Кіровоградській обласній державній адміністрації є відділ комунікацій з громадськістю. Але це не означає, що лише цей структурний підрозділ займається реалізацією всіх публічних консультацій, які проводить Кіровоградська ОДА. Відповідно до абзацу п'ятого порядку організація та проведення консультацій з громадськістю регулюється структурним управлінням Кіровоградської обласної державної адміністрації, яке є головним розробником проекту регуляторного акту або готує пропозиції щодо реалізації державної політики у сфері відповідну сферу державного і суспільного життя.

При цьому відділ комунікацій з громадськістю Кіровоградської облдержадміністрації, а саме відділ комунікацій та консультацій з громадськістю відповідного управління, надає консультативну та методичну допомогу всім структурним підрозділам облдержадміністрації та відповідальним структурним підрозділам району, державні адміністрації. Водночас за напрямом взаємодії з громадськістю покладено управління комунікацій з громадськістю Кіровоградської ОДА. Офіс відповідає за консультації з громадськістю, аналізує, узагальнює та готує відповідні матеріали для доповіді Кабінету Міністрів України.

Щорічно рішенням голови облдержадміністрації затверджується рамковий план проведення консультацій з громадськістю на наступний рік, який оприлюднюється на офіційному веб-сайті облдержадміністрації та в інший прийнятний спосіб. Рамковий план проведення консультацій з громадськістю складається з урахуванням пропозицій структурних підрозділів

облдержадміністрації та громадських рад, утворених при міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, обласної, Київської міської, районної та районної громадськості. управління в м. Києві. У зв'язку з тим, що відповідним розпорядженням голови облдержадміністрації затверджено рамковий план проведення консультацій з громадськістю та відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України № 996 потребує громадського обговорення.

В минулому процес громадського обговорення зводився виключно до проведення електронного консультування з громадськістю, а саме оприлюднення на офіційному веб-сайті Кіровоградської обласної державної адміністрації проекту рамкового плану проведення консультацій з громадськістю. Така ситуація склалася через відсутність дієвої громадської ради при Кіровоградській обласній державній адміністрації, а саме неможливість скликання засідання цієї громадської ради.

Аналіз досвіду збору та узагальнення пропозицій до рамкового плану проведення громадських консультацій показує, що за останні 4 роки роботи в цьому напрямку представники громадськості не подали жодної пропозиції до рамкового плану. Навіть структурні підрозділи Кіровоградської ОДА не завжди подавали свої пропозиції, а коли і подавали, то в більшості випадків брали за основу минулорічний план і просто змінювали терміни виконання.

На нашу думку, загалом затвердження рамкового плану проведення громадських консультацій є неефективним. Адже публічні консультації з громадськістю неможливо спланувати на рік наперед, не кажучи вже про їхню тематику. Час підготовки рамкового плану проведення консультацій з громадськістю збігся з черговим засіданням громадської ради при Кіровоградській обласній державній адміністрації, а проект рамкового плану проведення консультацій з громадськістю винесено на відповідне засідання. Проте жодної пропозиції подано не було, хоча відповідний проект рамкового плану проведення громадських консультацій було заздалегідь надіслано на електронні адреси всіх членів громадської ради та оприлюднено на офіційному сайті Кіровоградської обласної державної адміністрації.

Незважаючи на пасивність представників громадського сектору, згідно з орієнтовним планом проведення консультацій з громадськістю затвердженим розпорядженням голови Кіровоградської ОДА № 565-р структурними підрозділами Кіровоградської облдержадміністрації заплановано 34 публічні консультації [15].

Водночас структурними підрозділами Кіровоградської облдержадміністрації спільно з представниками інститутів громадянського суспільства проведено 158 публічних консультацій з громадськістю (майже в п'ять разів більше запланованих заходів), а саме:

- електронні консультації – 28;
- круглий стіл – 15;
- конференції (форуми) – 10;
- зустрічі з громадськістю – 10;
- соціологічні дослідження – 2;
- засідання консультативно-дорадчих органів облдержадміністрації – 55;
- інші заходи – 38 [31].

У заходах взяли участь представники місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, місцевих осередків політичних партій, громадських організацій, провідних ЗМІ області, громадськість тощо.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що на сьогодні спостерігається тенденція до збільшення кількості консультацій з громадськістю структурними підрозділами Кіровоградської ОДА, що є надзвичайно позитивним моментом. Це свідчить про те, що в органів державної влади сформувалося розуміння необхідності та важливості взаємодії з громадськістю.

Водночас аналіз та представлення практики залучення громадян до розробки та реалізації державної політики як напряму розвитку громадянського суспільства потребує розгляду і діяльності консультативно-дорадчих органів. В Кіровоградській обласній державній адміністрації утворено та функціонує 11 консультативно-дорадчих органів, а саме:

- Громадська рада;
- Антикорупційна рада;
- Координаційна рада з питань сімейної, гендерної, демографічної політики, запобігання домашньому насильству, боротьби з торгівлею людьми;
- Громадська рада з питань туризму;
- Координаційна рада з питань проектування та забезпечення діяльності ОСББ;
- Трестороння соціально-економічна рада;
- Консультативна рада з питань охорони культурної спадщини;
- Рада з питань молодіжної політики;
- Рада сприяння розвитку громадянського суспільства [28].

Дорадчі та консультаційні органи провели 55 засідань, на яких розглянуто понад 150 питань.

Громадська рада при Кіровоградській облдержадміністрації запрацювала навесні 2015 року. Проте процес її формування супроводжувався значними ускладненнями. Постановою № 688 Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України № 996», згідно з якою повноваження всіх громадських рад, утворених до 22 лютого, були скасовано у 2014 р. Для цього прийнято розпорядження голови Кіровоградської обласної державної адміністрації № 535-р «Про ініціативну групу з підготовки установчих зборів за участю інститутів громадянського суспільства». Установчі збори з формування нового складу громадської ради при Кіровоградській облдержадміністрації відбулися 21 березня. Відповідно до внесених змін граничний кількісний склад громадських рад встановлено на рівні 35 осіб. Також введено заборону на членство в громадських радах органів виконавчої влади для посадових осіб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також народних депутатів усіх рівнів.

І тут виникла певна правова «колізія», адже закон не має зворотної дії в часі, а на час проведення Установчих зборів постанова Кабінету Міністрів

України № 996 у старій редакції, а не в новій. З іншого боку, постановою № 234 постанови Кабінету Міністрів України також внесено зміни до типових положень про громадські ради при органах виконавчої влади. Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України при Кіровоградській обласній державній адміністрації обрано Громадську раду, у старій редакції та положення про громадську раду при Кіровоградській облдержадміністрації необхідно було прийняти згідно з постановою Кабінету Міністрів України № № 996 в новій редакції. На нашу думку, такий підхід до цього питання свідчить про недостатньо послідовну політику щодо створення та прийняття таких документів.

Щоб вийти з цієї ситуації законним шляхом, Кіровоградська облдержадміністрація направила лист до Міністерства юстиції України з проханням надати роз'яснення щодо подальших дій у цьому питанні. Згідно з роз'ясненнями Міністерства юстиції України, громадські ради, які були утворені відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 996, пропрацювали до кінця повноважень, тобто 2 роки і в тому складі, в якому були обрані. Проте положення про громадську раду при Кіровоградській обласній державній адміністрації було прийнято відповідно до постанови Кабінету Міністрів України зі змінами, за винятком кількох пунктів, які суперечили попередній постанові.

Включення представників громадськості до діяльності консультативно-дорадчих органів облдержадміністрації, з одного боку, виявило позитивний момент у сфері підвищення довіри громадян до влади, а з іншого – свідчить про наявність деяких недоліків у функціонуванні цих органів та багато проблем із залученням громадськості.

Аналіз наявного досвіду дозволяє зробити висновок, що недоліком у роботі окремих місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області є те, що вони вбачають свою активність у сприянні розвитку лише у здійсненні комунікацій з громадськістю. Вони не мають визначених чітких пріоритетів взаємодії, використовують невідпрацьовані [42]

механізми взаємодії з громадськістю на різних рівнях управлінських відносин, що знижує рівень впливу громадянського суспільства на розробку та реалізацію державної політики на регіональний рівень. Відсутність кваліфікації державних службовців місцевих органів виконавчої влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування для роботи в цьому напрямку також є перешкодою для ефективного вирішення питань щодо сприяння розвитку та налагодженню конструктивної взаємодії органів влади та громадських організацій.

Отже, сьогодні на Кіровоградщині, як і в Україні, існує чимало проблем становлення та ефективного розвитку українського суспільства, які потребують невідкладного вирішення. Тому основним механізмом їх вирішення може стати соціальне партнерство між місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, консультативно-дорадчими органами, підприємствами та організаціями громадянського суспільства.

Однією із сучасних форм такого партнерства є унікальна технологія соціального регулювання ОСН та ОСББ потребують підтримки місцевих органів виконавчої влади. Серед проблем, пов'язаних з їх розвитком, є:

- недостатня нормативно-правова регламентація процесу взаємодії територіальної громади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- недостатнє володіння членами ОСН, власниками квартир інструментами, які б дозволяли їм ефективно впливати на процес формування та реалізації державної та регіональної політики, спостерігається меркантильність та байдужість значної частини населення області.

Разом з тим, актуальною проблемою розвитку громадянського суспільства в регіоні є низький рівень консолідації суспільства у питаннях регіонального розвитку, взаємодії ІГС та органів влади у питаннях формування та реалізації державної політики, зокрема.

Викликає занепокоєння рівень суспільної культури та освіченості жителів області, в тому числі молоді, щодо усвідомлення демократичних

цінностей та їхньої громадянської відповідальності. Ефективність роботи консультативно-дорадчих органів за участю представників ІГС також залишає бажати кращого. Зокрема, необхідно вирішити питання матеріально-технічного забезпечення громадських рад при місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, що передбачено постановою Кабінету Міністрів України № 996, та своєчасне погодження з ними проектів рішень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Необхідне ресурсне забезпечення діяльності громадської ради при Кіровоградській обласній державній адміністрації сприятиме створенню кращих умов для проведення семінарів та тренінгів для фахівців місцевих органів виконавчої влади та представників ІГС з питань громадської експертизи, організації доступу, до публічної інформації, антикорупційної експертизи, організації тренінгів для представників ІГС, підвищення ефективності громадських дій.

Підсумовуючи, слід зазначити, що на вирішення вищезазначених питань має бути спрямована діяльність не лише державних службовців органів виконавчої влади чи посадових осіб органів місцевого самоврядування, а й представників ІГС.

3.2. Удосконалення діяльності органів публічної влади щодо забезпечення участі громадськості у здійсненні державної політики на регіональному рівні

Дослідження підтверджує висновок про потребу вдосконалення процесу взаємодії державних органів з громадськістю, що означає не лише внесення змін до численних нормативних актів, а й налагодження відповідної роботи в самому державному органі, в місцевій державній адміністрації, в сільській, селищній, міській раді.

Відповідно, необхідно розглянути питання щодо визначення необхідних та першочергових кроків щодо вдосконалення діяльності державних органів

щодо забезпечення участі громадськості в реалізації державної політики. Результати дослідження дають змогу визначити подальші кроки щодо вдосконалення практики залучення громадян до реалізації державної політики.

Сьогодні, саме в рамках процесів децентралізації, вкрай необхідно прийняти Закон України «Про місцевий референдум». Практика проведення таких референдумів спрямована на вирішення питань місцевого значення, але важливим моментом прийняття цього закону, саме в контексті участі громадян у реалізації державної політики, є обов'язкове визначення заборони подавати референдум з питання про автономію чи федералізацію окремого регіону, що може створити загрозу територіальній цілісності країни.

Наступний напрямок роботи, який потребує вдосконалення, – консультації з громадськістю. На нашу думку, у цьому напрямку необхідно зробити наступні кроки:

- визначити порядок оприлюднення всіх пропозицій державних органів, зібраних під час консультацій з громадськістю, незалежно від форми реалізації;
- розширити перелік форм консультацій з громадськістю, які можуть проводити органи державної влади;
- визначити відповідальність за недотримання органами державної влади встановленого процесу консультацій з громадськістю;
- у статутах територіальних громад передбачити форми, способи забезпечення репрезентативності різних соціальних груп у консультаціях з громадськістю, оскільки в більшості громад не прийнято навіть процедури проведення громадських обговорень;
- розширити можливість окремими громадянами подавати пропозиції щодо питань, які мають стати предметом громадського обговорення;
- зобов'язати органи державної влади не лише готувати щорічні звіти про публічні консультації, а й забезпечувати їх адекватне публічне представлення та оприлюднення для ознайомлення з ними всіх зацікавлених сторін.

Прийнятий Кабінетом Міністрів України проект Закону України «Про публічні консультації» майже повністю вирішує зазначені проблемні моменти. З метою створення більш сприятливих умов для участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, вирішенні питань місцевого значення пропонується встановити єдині стандарти проведення консультацій з громадськістю для всіх державних органів та органів місцевого самоврядування. Про це йдеться в проекті Закону України «Про публічні консультації», схваленому Кабінетом Міністрів України. Відповідно до нього суб'єктами владних повноважень, на які покладено обов'язок проведення консультацій з громадськістю, є народні депутати України, комітети Верховної Ради України; Кабінет Міністрів України та органи виконавчої влади; органи влади Автономної Республіки Крим; органи місцевого самоврядування; державні колегіальні органи; Національний банк України; інші державні органи при здійсненні функцій управління [7].

Проектом пропонується на законодавчому рівні завчасно визначити обов'язок суб'єктів переліку планувати та оприлюднювати інформацію про підготовку проектів актів; проводять консультації на всіх етапах формування національної та регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, підготовки проектів актів; дотримуватись процедури громадських консультацій, передбаченої законопроектом; звіт про результати консультацій. Також проектом передбачається врегулювати особливості проведення електронних консультацій та консультацій у формі публічного обговорення; встановлено строки проведення публічних консультацій; планується створення інформаційних реєстрів зацікавлених осіб тощо. за даними влади [48].

Якість державної політики, вирішення питань місцевого значення суттєво залежить від того, чи враховують державні органи та органи місцевого самоврядування у своїх рішеннях думку зацікавлених сторін, зважаючи суспільні, громадські та приватні інтереси. Отже, прийняття Закону України «Про публічні консультації» сприятиме забезпеченню відкритості та прозорості діяльності суб'єктів влади, підвищенню якості рішень, що приймаються

громадянами, громадськими об'єднаннями, суб'єктами господарювання та іншими зацікавленими особами з додатковими можливостями. представляти їх інтереси у процесі формування державної та регіональної політики, вирішенні питань місцевого значення. Дія цього закону поширюватиметься на всі державні органи, а не лише на органи виконавчої влади. І це, на нашу думку, є переломним моментом для забезпечення участі представників ІГС на місцевому рівні. Оскільки проведення публічних консультацій з громадськістю регулюватиметься Законом України «Про публічні консультації», який є обов'язковим для всіх державних органів, всупереч Постанові Кабінету Міністрів України № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», яка мала рекомендаційний характер для органів місцевого самоврядування.

Проте, якщо проведення публічних консультацій з громадськістю стане обов'язковим для органів місцевого самоврядування, то питання утворення консультативно-дорадчих органів при органах місцевого самоврядування знову ж таки не врегульовано та залишається в існуючому правовому полі, а саме постановою Кабінету Міністрів України № 996. На сьогоднішній день також не зрозуміло, чи матиме чинність зазначена постанова, оскільки відповідно до реформи децентралізації передбачається ліквідація місцевих державних адміністрацій, що в свою чергу веде до ліквідації всіх консультативно-дорадчих органів.

Не виключено, що Кабінет Міністрів України змінить вищевказаний нормативно-правовий акт, а саме скасує відповідний пункт постанови про затвердження Порядку проведення консультацій з громадськістю, а пункт постанови про затвердження Типове положення про громадську раду при органах виконавчої влади діятиме до ліквідації місцевих адміністрацій. У будь-якому випадку це не вирішує проблему утворення консультативно-дорадчих органів при органах місцевого самоврядування, а залишає це питання на розгляд та судження відповідних міських, селищних чи сільських рад.

Однією з необхідних умов включення ІГС в реалізацію державної політики є належне організаційне та кадрове забезпечення цього процесу. Перш за все необхідне функціонування відповідного структурного підрозділу, який має працювати у напрямку взаємодії з громадськістю. Як ми вже зазначали, така робота на регіональному рівні проводиться службами та службами зв'язків з громадськістю. Проте останнім часом спостерігається тенденція до скорочення або реорганізації відповідних структурних підрозділів як облдержадміністрацій, так і райдержадміністрацій. На нашу думку, це є помилковим, оскільки рівень взаємодії органів державної влади з представниками ІГС є одним із критеріїв рівня демократичності. Таким чином, у цьому напрямку найважливішим завданням на сьогодні є вихід із існуючої структури підрозділів взаємодії з громадськістю.

Аналіз структури органів виконавчої влади об'єднаних територіальних громад Кіровоградської області дозволяє звернути увагу на те, що в жодній із об'єднаних територіальних громад області не створено відділ чи сектор з питань взаємодії з громадськістю. Можливо, з прийняттям українського Закону «Про консультації з громадськістю» ситуація зміниться в цьому напрямку, принаймні з'являться особи, відповідальні за взаємодію з громадськістю.

Щодо кадрового забезпечення зауважу, що якщо в органах виконавчої влади ситуація ще гірша, то в органах місцевого самоврядування, особливо в об'єднаних територіальних громадах. На нашу думку, цю ситуацію можна виправити залученням молодих спеціалістів. Перш за все, необхідно зупинити процес «відходу» молоді з села, а це можливо лише шляхом створення робочих місць з гідною оплатою праці. По-друге, запровадити правильні механізми стимулювання молоді до повернення на роботу після навчання, наприклад, в органи місцевого самоврядування тощо. По-третє, проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед молоді щодо її прав та обов'язків та можливостей співпраці у вирішенні питань місцевого значення. Така робота має позитивно вплинути на розвиток громадянського суспільства на районному рівні [22].

Таким чином, питання взаємодії державних органів з ІГС потребує подальшого врегулювання різних аспектів у нових нормативно-правових актах, а також шляхом внесення змін до вже існуючих документів. Найголовніше те, що за останні 5 років в Україні почало формуватися справжнє громадянське суспільство, яке здатне не лише на критику органів влади, а й на конструктивну співпрацю та ефективний контроль за діяльністю влади.

Висновки до розділу 3

1. Умовою інституційного вдосконалення комунікаційної діяльності державних органів може бути вдосконалення підходів до організаційної структури комунікаційних підрозділів у державних органах, конкретизація їх цільових завдань і функцій. Правове врегулювання цього питання для органів виконавчої влади можливе шляхом затвердження типової структури центральних органів виконавчої влади з обов'язковою наявністю в ній окремого комунікаційного підрозділу. На рівні органів місцевого самоврядування створення відповідних структурних підрозділів для взаємодії з громадськістю може здійснюватися за активної участі та впливу місцевих ІГС.

2. Результати дослідження дають змогу визначити наступні напрями вдосконалення діяльності державних органів щодо забезпечення участі громадськості у реалізації державної політики на регіональному рівні. Взаємодія влади є ефективною лише за умови досягнення балансу в їх взаємовідносинах та створення правильних механізмів і форм співпраці. Удосконалення діяльності у цій сфері передбачає подальше врегулювання процедури громадських консультацій.

3. Останніми роками активність ІГС в Україні значно зросла, посилюється їхній вплив на органи державної влади. На нашу думку, основними питаннями вдосконалення взаємодії громадськості та органів державної влади на регіональному рівні є належне організаційне та кадрове забезпечення цього процесу.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі вдалося досягти поставленої мети, а саме дослідити форми співпраці інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики та визначити напрями розвитку цієї практики на регіональному рівні. Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки.

1. Вивчення наукових праць за темою роботи дозволяє визначити, що проблема забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, взаємодії державних органів знаходить своє відображення в численних визначеннях понять, які розкривають різноманітні аспекти цієї діяльності. Загальним контекстом роботи з цими поняттями є демократизація державного управління та відносин між державою та суспільством, забезпечення прав і свобод громадян у сфері управління публічними справами, децентралізація влади тощо. Від правильного розуміння понятійного апарату з питань взаємодії державних органів залежить вся подальша стратегія і тактика заходів, а відтак і ефективність цих процесів.

2. Аналіз нормативно-правового регулювання участі громадськості в реалізації державної політики дозволяє зробити висновки про створення правових засад регулювання відносин у цій сфері. Це підтверджується прийняттям низки нормативно-правових актів, які визначають ключові питання розвитку громадянського суспільства в Україні та забезпечують участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Реалізація цих документів спрямована на створення сприятливого середовища для діяльності ІГС та встановлення основних форм їх участі в реалізації державної політики.

Водночас необхідним є вдосконалення існуючої законодавчої бази та подальші системні та стратегічні зміни у напрямку побудови нової системи публічних комунікацій, розробки стратегічних законодавчих актів. До переліку важливих аспектів діяльності, що підлягають більш детальному регулюванню, входять питання громадських консультацій та громадського контролю.

3. Дослідження основних форм участі громадськості в реалізації державної політики в контексті розвитку державного управління підтверджує висновок про те, що основними формами участі громадськості є консультації з громадськістю, громадські експертизи та моніторинги, громадські слухання і громадські обговорення та громадські ініціативи, запити на інформацію від органів державної влади тощо. Загалом, ефективність участі ІГС у процесі формування та реалізації державної політики безпосередньо залежить не лише від здатності державних органів взаємодіяти з представниками громадськості, а й від самих представників громадськості. Тому відкритим залишається питання готовності представників громадськості та організацій громадянського суспільства не лише до критики, а й до конструктивного діалогу та ефективної взаємодії.

4. Врахування організаційного забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики в умовах децентралізації влади дозволило узагальнити позитивні та негативні сторони дій у цьому напрямку. До позитивних моментів можна віднести: функціонування структурних підрозділів по взаємодії з громадськістю; обов'язковість консультацій органів виконавчої влади з громадськістю; наявність нормативно-правової бази для проведення консультацій з громадськістю та створення консультативно-дорадчих органів, яка ще потребує вдосконалення в умовах децентралізації. До негативних моментів можна віднести недостатню кваліфікацію державних службовців місцевих органів виконавчої влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування для роботи у цій сфері діяльності. По-друге, в апаратах багатьох органів місцевого самоврядування взагалі відсутні структурні підрозділи по взаємодії з громадськістю. Також інколи спостерігається звуження бачення державними органами своєї діяльності з точки зору заохочення громадської участі, яке здебільшого зводиться до висвітлення інформації про їх діяльність.

Тут необхідною умовою інституційного вдосконалення комунікаційної діяльності державних органів може бути вдосконалення підходів до

організаційної структури комунікаційних підрозділів у державних органах, конкретизація їх цільових завдань і функцій. Правове врегулювання цього питання для органів виконавчої влади можливе шляхом затвердження типової структури центральних органів виконавчої влади з обов'язковою наявністю в ній окремого комунікаційного підрозділу. На рівні органів місцевого самоврядування створення відповідних структурних підрозділів для взаємодії з громадськістю може здійснюватися за активної участі та впливу місцевих ІГС.

5. Результати дослідження дають змогу визначити наступні напрями вдосконалення діяльності державних органів щодо забезпечення участі громадськості у реалізації державної політики на регіональному рівні (у випадку Кіровоградської ОДА).

Взаємодія органів державної влади є ефективною лише за умови досягнення балансу в їх взаємовідносинах та створення правильних механізмів і форм співпраці. Удосконалення діяльності у цій сфері передбачає подальше врегулювання процедури громадських консультацій. На нашу думку, у цьому напрямку необхідно зробити наступні кроки:

- розширити перелік форм консультацій з громадськістю, які можуть проводити органи державної влади;
- визначити відповідальність за недотримання органами державної влади встановленого процесу консультацій з громадськістю;
- визначити порядок оприлюднення всіх пропозицій державних органів, зібраних під час консультацій з громадськістю, незалежно від форми реалізації;
- розширити можливість окремими громадянами подавати пропозиції щодо питань, які мають стати предметом громадського обговорення;
- у статутах територіальних громад визначити форми та способи забезпечення репрезентативності різних соціальних груп у консультаціях з громадськістю, у більшості громад не прийнято порядок проведення громадських обговорень.

При цьому цей процес має бути комплексним і не обмежуватися прийняттям нових нормативно-правових актів. Останніми роками активність

ІГС в Україні значно зростає, посилюється їхній вплив на органи державної влади. На нашу думку, основними питаннями вдосконалення взаємодії громадськості та органів державної влади на регіональному рівні є належне організаційне та кадрове забезпечення цього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К. : Парламентське вид-во, 2006, 160 с.
2. Про запобігання корупції : закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.
3. Про місцеве самоврядування : закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
4. Про органи самоорганізації населення : закон України від 11 липня 1997 р. № 2625-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>.
5. Про оцінку впливу на довкілля : закон України від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.
6. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : закон України від 23 вересня 1997 р. № 539/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>.
7. Про публічні консультації : проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=63237.
8. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : указ Президента України від 26 лютого 2016 р. № 68 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>.
9. Питання діяльності Міністерства інформаційної політики України : постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2-2015-%D0%BF>.

10. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 84. – Ст. 36.

11. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF>.

12. Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади та його структурних підрозділів : постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2002 р. № 1550 (втратила чинність) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1550-2002-%D0%BF>.

13. Про утворення Ради голів громадських рад при органах виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2012 р. № 658 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/658-2012-%D0%BF>.

14. Про утворення Ради з питань комунікацій : постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. №544 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/544-2014-%D0%BF>.

15. Про затвердження орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю на 2017 рік : розпорядження голови Кіровоградської обласної державної адміністрації від 21 грудня 2016 р. № 565-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kr-admin.gov.ua/Rozpor/Ua/2016/565.pdf>.

16. Про затвердження орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю на 2015 рік : розпорядження голови Кіровоградської обласної державної адміністрації від 29 грудня 2014 р. № 536-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kr-admin.gov.ua/Rozpor/Ua/2014/536.pdf>.

17. Про затвердження орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю на 2016 рік : розпорядження голови Кіровоградської обласної

державної адміністрації від 18 січня 2016 р. № 17-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kr-admin.gov.ua/Rozpor/Ua/2016/17.pdf>.

18. Про обласну програму сприяння розвитку громадянського суспільства в Кіровоградській області на 2016 – 2020 роки : рішення Кіровоградської обласної ради від 26 серпня 2016 р. № 127 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.oblrada.kirovograd.ua/decission/1948/pro-oblasnu-programu-spriyannya-rozvitku-gromadyanskogo-suspilstva-v-kirovogradskij-oblasti-na-2016-2020-roki-31-08-2016>.

19. Про Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики : розпорядження голови Кіровоградської обласної державної адміністрації від 21 травня 2015 р. № 191-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kr-admin.gov.ua/Rozpor/Ua/2015/191.pdf>.

20. Програма сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства в Кіровоградській області на 2016 – 2020 рр. – Режим доступу : http://kr-admin.gov.ua/DPI/Ua/2016/s06_rish01.pdf.

21. Абрам'юк І. Демократія участі: механізми громадської участі на місцевому, регіональному та національному рівнях. – К., 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://regionet.org.ua/files/07_PartDemocracy_Abramyuk_Materials_v.122.07.14.pdf.

22. Абрамов Д. Участь молоді у громадському контролі за використанням коштів місцевого бюджету / Д. Абрамов // Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали міжрегіональної наук.-практ. конф. (23 грудня 2016 р.), м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. – С. 17 – 20.

23. Алюшина Н. Забезпечення ефективної взаємодії органів виконавчої влади з громадськістю : навч.-метод. матеріали / Н. Алюшина, Н. Ларіна, О. Антонова ; упоряд. А. В. Ковальчук. – К. : НАДУ, 2013. – 76 с.

24. Афонін Е. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Е. Афонін, Л. Гонюкова, Р. Войтович. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 160 с.

25. Бабінова О. Основні елементи, принципи та форми взаємодії органів публічної влади з громадськістю / О. Бабінова // Актуал. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2005. – № 1 (19). – С. 83 – 90.

26. Бальцій Ю. Громадянське суспільство в Україні в умовах розбудови правової демократичної державності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_1/visnik_st_11.pdf.

27. Баровська А. В. Інституційне забезпечення державної комунікативної політики: досвід країн Європи : аналіт. доп. – К. : НІСД, 2014. – 72 с.

28. Влада і громадськість // Управління комунікацій з громадськістю Кіровоградської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uvr.kr-admin.gov.ua/index.php?page=Subjects/main.html>.

29. Громадські організації та органи державного управління: питання взаємовідносин / Н. Р. Нижник (заг. ред.) – Хмельницький : ХУУП, 2007. – 236 с.

30. Громадянське суспільство : проблеми і напрями інституційного розвитку : навч. посібн. / уклад. : Ю. П. Сурмін, Т. П. Крушельницька, В. В. Карлова та ін. ; за заг. ред. Ю .П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2008. – 56 с.

31. Громадянське суспільство і влада // Урядовий веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/news/article/img_lst/867.

32. Дрешпак В. Комунікативна децентралізація в Україні: умови та підходи до здійснення / В. Дрешпак, В. Пісоцький // Запровадження комунікації органів державної влади : зб. мат-лів наук.-практ. конф. / упоряд. А. В. Баровська. – К. : Фенікс, 2016. – 192 с.

33. Дрешпак В. М. Концептуальні чинники формування державної політики України у сфері засобів масової інформації : автореф. дис. на здобуття

наук. ступеня канд. наук. з держ. упр. ; 25.00.01 – теорія та історія державного управління / Дрешпак Валерій Михайлович. – Д., 2005. – 20 с.

34. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016 – 2020. – К. : Ваіте, 2016. – 280 с.

35. Крушинська С. Нормативно-правове забезпечення взаємодії державних органів з громадськістю у сфері освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12KSPSOU.pdf>.

36. Лагутов Ю. Аналіз регламентації діяльності органів самоорганізації населення на локальному рівні / Ю. Лагутов // Механізми удосконалення реалізації громадських ініціатив: Аналітична записка, Національний інститут стратегічних досліджень, березень 2009р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/mart2009/34.htm>.

37. Лациба М. В. Чому нам потрібен новий закон «Про громадські організації» / М. В. Лациба, О. Ю. Вінніков, М. М. Слюсаревський. – К. : Укр. незалеж. центр політ. дослідж, 2008. – 40 с.

38. Надрага В. І. Взаємодія владних структур, політичних і громадських організацій як засіб підвищення ефективності управління на регіональному рівні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / В.І. Надрага ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2004. – 36 с.

39. Оболенський О. Ю. Наукові дослідження в галузі державного управління : навч. посіб. / О. Ю. Оболенський, М. К. Орлатий, Ю. П. Сурмін та ін. – К. : НАДУ, 2008. – 224 с.

40. Пеліванова Н. І. Напрями удосконалення законодавчої регламентації діяльності органів самоорганізації населення // Зб. наук. праць. – 2009. – № 1(10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/10/26.pdf>.

41. Реєстр громадських об'єднань України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rgo.informjust.ua/>.
42. Розробка регіональних цільових програм сприяння розвитку громадянського суспільства / А. О. Красносільська, М. В. Лациба ; Укр. незалеж. Центр політ. дослідж. – К. : Агентство «Україна», 2012. – 88 с.
43. Самойленко С. Координація комунікативної діяльності органів виконавчої влади: стан та шляхи вдосконалення // Запровадження комунікації органів державної влади : зб. мат-лів наук.-практ. конф. / упоряд. А. В. Баровська. – К. : Фенікс, 2016. – 192 с.
44. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. – 2-ге видання / О. Ф. Скакун. – К. : Алерта; ЦУЛ, 2011. – 520 с.
45. Сунгуров А. Ю. Общественное участие как условие формирования гражданского общества // Гражданские свободы и образование на рубеже веков и континентов : материалы конференции. – Режим доступа : <http://www.prof.msu.ru/publ/conf/conf05.htm>.
46. Ундір В. О. Удосконалення механізмів взаємодії місцевих органів виконавчої влади з об'єднаннями громадян / В. О. Ундір // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ. – 2014. – № 4 (60). – С. 177 – 180.
47. Ундір В. О. Місцеві органи виконавчої влади і об'єднання громадян України: загальний стан, проблеми та перспективи розвитку взаємовідносин [Електронний ресурс] / В. О. Ундір // Демократичне врядування. – 2014. – Вип. 13.
48. Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
49. Усаченко Л. М. Місцеві органи державної влади та неурядові організації: форми та методи співпраці // Наук. вісник. – 2008. – Вип. 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik2/fail/Usachenko.pdf.
50. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні : навчально-методичний посібник / ДП «Укртехінформ». – Київ, 2013. – 250 с.

51. Участь громадян у прийнятті державних рішень. Партнерська взаємодія влади і громадських інститутів в Україні: загальна методологія запровадження, міжнародний досвід / за ред. І. Попова. – К. : УЦНПД, 2006. – 32 с.

52. Харлоу Р. Паблік Рилейшнз. – М. : Эксмо, 2005. – 367 с.

53. Штурхецький С. В. Комунікативний потенціал безпосередньої участі громадян у місцевому самоврядуванні / С. В. Штурхецький, С. А. Пінчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 10. – С. 96 – 100. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2010_10_28.

54. Morghentau H. Politico del nazioni. – Roma – New York, 1998. – 235 s.

55. Sarcinelli U. Politikvermittlung und Demokratie: Zum Wandel der politischen Kommunikationskultur // Politikvermittlung und Demokratie in der Mediengesellschaft. Ulrich Sarcinelli (Hrsg.). – Bonn, 1998. – 480 s.

56. Макаренко Є.Є. Основні форми участі громадскості у здійсненні державної політики на регіональному рівні / Розвиток суспільства та науки в умовах цифрової трансформації: матеріали III Міжнародної студентської наукової конференції, м. Луцьк, 16 грудня, 2022 рік // ГО «Молодіжна наукова ліга». – Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2022. – 64-65.

57. Макаренко Є.Є. Організаційне забезпечення участі громадскості у формуванні та реалізації державної політики: перспективи розвитку в умовах децентралізації / Progressive research in the modern world/ Proceedings of the 4th International scientific and practical conference/ BoScience Publisher/ Boston, USA, 2022.– 568-570.

ДОДАТКИ

Додаток А

Порядок організації та проведення електронних консультацій органами виконавчої влади

Додаток Б

Форми надання інформаційних повідомлень

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
про проведення публічного громадського обговорення

Найменування структурного підрозділу облдержадміністрації, який проводить консультацію	Питання або назва проекту акта, внесеного на обговорення	Гіперпосилання тексту проекту акта	Соціальні групи населення, на які поширюється дія рішення	Відомості про місце, час проведення публічних заходів	Поштова та електронна адреси, строк і форма подання пропозицій	Адреса і номер телефону, за яким надається консультація з питання, що внесено на обговорення	Прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи структурного підрозділу облдержадміністрації	Строк і спосіб оприлюднення результатів обговорення
1	2	3	4	5	6	7	9	10

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
про електронні консультації з громадськістю

Найменування структурного підрозділу облдержадміністрації, який проводить консультацію	Назва проекту акта або зміст питання, що вноситься на обговорення	Соціальні групи населення, на які поширюється дія рішення	Електронна адреса, строк і форма подання пропозицій	Номер телефону, за яким надається консультація з питання, що внесено на обговорення	Прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи структурного підрозділу облдержадміністрації	Строк і спосіб оприлюднення результатів обговорення
1	2	3	4	5	6	7